

72. møde

Fredag den 12. april 1996 kl. 10.00

Dagsorden

Forespørgsel nr. F 43:

Forespørgsel til finansministeren [om kommuners og amters økonomi i 1997].

Af Kristen Touborg (SF) m.fl.

(Forespørgslen anmeldt 23/2 96. Fremme af forespørgslen vedtaget 29/2 96).

Meddelelser fra formanden

Formanden:

Medlemmer af Folketinget Bent Hindrup Andersen (EL) og Jette Gottlieb (EL) har meddelt mig, at de ønsker skriftligt at fremsætte:

Forslag til lov om ændring af lov om elforsyning. (Begrænset adgang til import og eksport af elektricitet).
(Lovforslag nr. L 236).

Skriftlig fremsættelse af forslag

Bent Hindrup Andersen (EL):

Som ordfører for forslagsstillerne tillader jeg mig herved at fremsætte:

Forslag til lov om ændring af lov om elforsyning. (Begrænset adgang til import og eksport af elektricitet).
(Lovforslag nr. L 236).

Jeg henviser i øvrigt til de bemærkninger, der ledsager lovforslaget, og anbefaler det til Tingets velvillige behandling.

Den eneste sag på dagsordenen var:

Forespørgsel nr. F 43:

Forespørgsel til finansministeren:

»Agter regeringen at fastsætte en økonomisk ramme for kommuner og amter i 1997 og i givet fald hvilken ramme, og hvilke områder mener regeringen der bør prioriteres, henholdsvis nedprioriteres i 1997 og i overslagsårene?«

Af Kristen Touborg (SF), Steen Gade (SF) og Willy Søvndal (SF).

(Forespørgslen anmeldt 23/2 96. Fremme af forespørgslen vedtaget 29/2 96).

Formanden:

Jeg skal for god ordens skyld gøre opmærksom på, at afstemning om en eventuel motiveret dagsorden udsættes til mødet tirsdag den 16. april.

Begrundelse

Kristen Touborg (SF):

I SF har vi gjort det til en tradition at tage initiativ til en drøftelse af rammerne for den kommunale økonomi hvert forår, inden forhandlingerne med de kommunale organisationer rigtig tager fart. Det gør vi, fordi den kommunale økonomi er altafgørende for danskernes dagligdag på så betydningsfulde områder som social-, sundheds-, undervisnings- og kulturområdet.

I SF mener vi ikke, at forhandlingerne udelukkende skal overlades til Finansministeriets og de kommunale organisationers embedsmænd og topforhandlere. Folketinget bør have mulighed for at komme med nogle tilkendegivelser, før forhandlingerne går ind i den afgørende fase, og ikke blot lade forhandlingerne gå deres skæve gang, som det er sket de sidste år, hvor regeringen ikke havde sit forhandlingsmandat i orden. Det var i hvert fald på et hængende år, at den fik slæbt et flertal hjem for de kommunale bloktilskud.

I debatten om den kommunale økonomi har regeringens væsentligste indgang hidtil været, hvorledes den kan få neutraliseret primærkommunernes kassebeholdning på adskillige milliarder kroner, således at de ikke omsætter dem i skattelettelser.

SF er ikke tilhænger af overforbrug hverken i stat eller kommunerne. Vi mener derfor ikke, at

en stor kommunal kassebeholdning bør være et mål i sig selv. For det første deler SF ikke regeringens optimisme med hensyn til opsvingets fortsættelse, og derudover viser regeringens egne tal, at den kommunale rigdom er meget ulige fordelt. Amterne fattes penge, og det hidtidige opsving har været meget ulige fordelt i primærkommunerne.

Man bør derfor ikke inddrage kommunernes likviditet. Den bør bruges til de mange kommunale opgaver, der trænger sig på og venter på at blive løst. I den forbindelse kan jeg blot nævne indfrielsen af regeringens løfter med hensyn til pasningsgaranti, ventelister på sygehuse og ældreboligbyggeri.

Besvarelse

Finansministeren (Mogens Lykketoft):

Det er jo rigtigt, at det er blevet en tradition, at SF stiller en forespørgsel om regeringens strategi i kommuneforhandlingerne. Det er også ved at blive en tradition, at jeg svarer, at kommuneforhandlingerne ikke er startet endnu, at de indledes, ligesom de plejer, i løbet af maj måned, og at det allerede af hensyn til forløbet af forhandlingerne vil være uhensigtsmæssigt efter regeringens opfattelse at give mere præcise meldinger i debatten i dag. Det plejer der at være forståelse for hos et flertal i Folketinget; det håber jeg også der er i denne debat.

Men jeg skal da gerne ganske kort redegøre for nogle udgangspunkter, vi har for de forhandlinger, der skal i gang.

Hvis det kommunale selvstyre, som vi vel alle ønsker at respektere, skal forenes med en overordnet styring af samfundsøkonomien, skal der selvfølgelig være en sammenhæng mellem den økonomiske aktivitet i kommuner og amter og den samlede økonomiske politik. Vi har faktisk en god tradition for, at aftalesystemet kan sikre den koordinering. Aftalerne, vi har lavet i de foregående år, tager hensyn til, at det er Folketinget, der lægger linjen for, hvad borgerne samlet set kan få af ressourcer i den offentlige sektor, men at det kommunale selvstyre meget langt respekteres.

Alternativet til den model vil jo være en lovgivning om kontrol, som i mindre grad tilgodeser de lokale ønsker og behov, og som i virkeligheden bliver til en tilbagevendende til en central styring, som vi forlod for mange år siden. Derfor er der naturligvis på begge sider af forhand-

lingsbordet en interesse for at indgå realistiske aftaler.

I 1997 er det som de foregående år for regeringen afgørende at fastholde en ansvarlig finanspolitik, også i betragtning af, at opsvinget har bidraget til en forbedret økonomi i kommunerne. Kommunerne har, som også forespørgeren gjorde opmærksom på, under opsvinget fået opbygget meget store kassebeholdninger. Det er samtidig selvfølgelig rimeligt at påpege, at vi i de senere års aftaler med kommuner og amter år for år har givet råderum til en bedre service på en række centrale områder, et råderum, som endda ikke fuldt ud er blevet udnyttet af primærkommunerne i de sidste år.

Det vanskelige, som vi vil prøve at finde en løsning på, er at sikre, at de merudgifter, der gives penge til, i højere grad og med større præcision anvendes til de formål, som regeringen, et flertal i Folketinget og et flertal i befolkningen ønsker at få fremmet. Jeg tænker ikke mindst på den kritik, der har været af mangler i sygehusvæsenet. Ikke fordi al kritik har været rimelig, bestemt ikke. Vi kan godt være det allermeste af det, der foregår i vores sygehusvæsen, bekendt i international sammenhæng, men noget kan gøres bedre. Vi har også nedsat en sygehuskommission for at få gode råd i den retning, men vi har jo altså også i de foregående års aftaler med Amdrårdsforeningen og København og Frederiksberg, HS, fået sat ekstra ressourcer af til sygehusvæsenet.

Jeg har så i øvrigt også bemærket, at også amterne peger på, at behovene på sygehusvæsenets område ikke alene er flere penge her og nu. Meget af det handler om samarbejde, arbejdsgange, planlægning og arbejdsmiljø, men handler også om, at nogle af flaskehalsene skyldes mangel på uddannet mandskab og ikke i så høj grad i alle situationer mangel på penge.

Pasningsmulighederne for børn og indsatsen for de psykisk syge er to områder, som selvfølgelig især vil blive diskuteret i de kommende forhandlinger med primærkommunerne. Vi må sikre en fortsat forbedring af prioriteringen til fordel for disse områder.

Afslutningsvis vil jeg bare sige, at vi stadig væk står med det udgangspunkt, at et økonomisk opsving i højere grad, end kommunerne selv var tilbøjelig til at tro for et par år siden, har bidraget til væsentligt at forbedre den kommunale økonomi.

De sidste års aftaler, vi indgik med de kommunale parter, er på langt de fleste punkter

respekteret i de budgetter, der blev vedtaget for indeværende år. Økonomien i kommunerne er bedre, end vi forudsatte, da vi indgik sidste års aftaler, og derfor skal aftalerne i år også give mulighed for fortsatte forbedringer i forhold til børnefamilier, sindslidende og i sygehusvæsenet.

Jeg er overbevist om, at det på denne baggrund også i år er muligt at indgå fornuftige aftaler med de kommunale parter under den samlede overskrift: Ansvarlig finanspolitik. Kommunerne skal selvfølgelig også bidrage *deres* til, at den samlede offentlige gæld efterhånden kan blive nedbragt. Det skylder vi – og her taler jeg om den offentlige sektor under ét – de kommende generationer.

Regeringen er indstillet på at sikre rammerne for en sådan politik i de forhandlinger, der går i gang i næste måned.

Forhandling

Kristen Touborg (SF):

Jeg vil gerne starte med at sige tak for finansministerens foreløbige besvarelse.

ISF anerkender vi, at det er regeringen, der fører forhandlingerne med de kommunale parter, og også, at der er grænser for, hvor detaljere man kan spille ud på nuværende tidspunkt. Men det må vel være af interesse for regeringen at vide, hvilket mandat den har at arbejde med, medmindre der selvfølgelig allerede foreligger en underhånds aftale med De Konservative, der kan bære forhandlingsresultaterne med de kommunale parter igennem. Vi har tidligere i år været vidne til, hvordan regeringen har deponeret sit politiske manøvrerum hos De Konservative på det kommunale område, så man kan jo aldrig vide.

Jeg skal derudover understrege, at SF er enig med regeringen i, at vi skal arbejde frem mod balance på de indenlandske budgetter, men om vi når målet i 1997 eller 1998, er knap så afgørende for SF, når der er tale om sikring af den offentlige velfærd og der er så mange huller, der trænger til at blive udfyldt.

Jeg skal ikke lægge skjul på, at et af SF's mål med denne debat er at minde regeringen om de løfter, den har fremsat siden sin tiltrædelse. Jeg kan i flæng nævne nedbringelse af ventelisterne på sygehusene, bedre pleje og omsorg for de sindslidende, bedre tilbud til narkomaner, nedbringelse af arbejdsløsheden, bedre kollektiv trafik og bedre forhold for landdistrikterne.

Der kunne nævnes flere ting, men jeg vil i det følgende blot koncentrere mig om tre områder i primærkommunerne, der står med store problemer. Det er børnepasning, det er ældrepleje, og det er skoleområdet.

I den forløbne uge har det været den manglende indfrielse af pasningsgarantien, som har været i fokus. Selv om regeringen indtil flere gange fra denne talerstol har lovet, at pasningsgarantien ville træde i kraft med udgangen af 1995, og at Folketinget så sent som den 7. februar 1995 vedtog en dagsorden, der skulle sikre pasningsgarantien, står vi i dag ifølge KL med et udækket behov på ca. 16.000 pladser.

Man kan sige, at en del af det store efterspørgselsboom er delvis selvforskyldt som følge af regeringens forringelser af forældreorloven. Ifølge KL faldt tilgangen til forældreorloven med omkring 15.000 personer i fjor.

Men derudover synes jeg også, at regeringen har taget utrolig let på sit ord, når kommunale forhandlere, de pædagogiske organisationer og venstre side af Folketingssalen har sagt, at det ville koste penge, hvis pasningsgarantien skulle sikres, og at der var behov for en ekstra indsats på området. I stedet har man peget på alternative løsningsforslag f.eks. i form af åbne pædagogiske tilbud, private tiltag m.m., tilbud, som forældrene ikke ønsker i større omfang; forældrene ønsker et kvalitetstilbud bl.a. i form af daginstitutioner.

Regeringen kommer ikke uden om, at for at realisere pasningsgarantien skal der tilføres midler til etablering og drift af nye institutioner. Man kan altså ikke tale ventelisterne ned.

Samtidig mener jeg også, at der skal sikres nogle håndfaste garantier fra de kommunale parter, så de ikke kan undslå sig med henvisning til det kommunale selvstyre, men allerbedst ville det selvfølgelig være med en ændring af bistandslovens § 69.

Op til folketingsvalget mente Socialdemokratiet, at der burde bygges 5.000 ældreboliger om året, hvis man skulle leve op til nutidens efterspørgsel og sikre en ordentlig kvalitet i ældreplejen. Vi er *meget* langt fra dette måltal. I øjeblikket bygges der faktisk kun ca. 1.500 ældreboliger om året og det på trods af, at vi ved, at den ældste og mest plejekrævende del, dem over 80 år, er en befolkningsgruppe, der er stigende i de her år. Ifølge Finansministeriet vil det koste 1,3 mia. kr. pr. år at leve op til Socialdemokratiets valglofte.

Det sidste halve år har man diskuteret, hvordan man kan gøre folkeskolen mere fremtidsrettet og dermed introducere eleverne til det kommende informationssamfund. I den forbindelse er der bl.a. peget på nødvendigheden af at sikre eleverne adgang til tilstrækkelig edb.

Regeringen er hidtil gået uden om den varme grød ved at udskyde færdiggørelsen af IT-rapporten, eller også har man i Finansministeriet og Undervisningsministeriet peget på mulighederne af at øge klassekvotienterne for på den måde at skabe flere midler til indkøb af edb og renovering af bygninger og indkøb af nye undervisningsmidler. Det er en blindgyde.

Allerede i forbindelse med indførelsen af den ny skolelov pegede flere på, at det ville koste op imod 1 mia. kr. at leve op til målsætningerne i den nye skolelov, og hvis man skal leve op til Forskningsministeriets IT-målsætninger om to elever pr. computer, kan man ikke løse problemerne med omprioriteringer og øgede klassekvotienter. Det kræver flere ressourcer, især hvis elevtallet igen kommer til at stige.

I min hidtidige gennemgang har jeg ikke nævnt amternes økonomi, da deres problemer har en lidt anden karakter end primærkommunernes. I amterne er der til forskel fra primærkommunerne ikke blevet opsamlet nogen likviditet af betydning. Tværtimod er der tale om, at amterne kan blive nødt til at sætte skatten op for blot at videreføre deres nuværende service-niveau.

Det er derfor afgørende, at finansministeren giver amterne et vist råderum, således at de får mulighed for at budgettere realistisk, men også således, at der er rum til at løse de opgaver, der trænger sig på i amterne. Det er f.eks. fortsat afhjælpning af ventelisteproblemerne, uden at det går ud over den nødvendige omsorg og pleje ikke mindst på psykiatriområdet, det er oprensning af kemikaliedepoter og miljøltilsyn m.m.

Hvis regeringen skal leve op til sine mange løfter for udviklingen af den lokale velfærd, er den nødt til at slække på sine ambitioner om at bruge kommunerne til at nedbringe statsunderskuddet i 1997. De budgetrammer, der har været luftet hidtil – tallet 0,4 pct. har bl.a. været nævnt – levner dårligt rum til den almindelige opdrift og prisudvikling i de kommunale budgetter, og hvis regeringen har intentioner om at leve op til sine løfter og intentioner på de tre førnævnte områder, er den nødt til at lade kommunerne beholde en pæn del af den opsamlede

likviditet. Til gengæld må den sørge for nogle forpligtende aftaler med de kommunale parter, så man kan få nedbragt nogle af ventelisterne.

I det forslag om motiveret dagsorden, som jeg nu skal fremsætte, har vi valgt ikke at komme ind på amterne, men kun at lade det omfatte primærkommunerne. Jeg skal på vegne af SF fremsætte følgende:

Forslag om motiveret dagsorden

»Idet Folketinget konstaterer, at der i mange primærkommuner findes en forbedret likviditet, pålægger Folketinget regeringen på baggrund heraf at sikre primærkommunerne økonomisk råderum til at foretage de nødvendige investeringer i for eksempel det antal pladser i daginstitutionerne, der kan fjerne ventelisterne, en markant forøgelse af ældreboligbyggeriet og en hurtigere indførelse af edb i folkeskolen.

Tinget går herefter over til næste sag på dagsordenen.«

(Dagsordensforslag nr. D 61).

Formanden:

Der er nu fremsat følgende forslag om motiveret dagsorden: (Se ovenfor). Jeg skal lade dette forslag indgå i de videre forhandlinger.

Klaus Hækkerup (S):

I modsætning til ordføreren for forespørgerne er vi faktisk af den opfattelse i Socialdemokratiet, at det går ganske godt i Danmark. Beskæftigelsen er øget, renten er lav og inflationen beskedent, væksten i vores samfund er af fornuftig størrelse og miljørigtig, antallet af kontanthjælpsmodtagere er faldende, privatforbruget er stigende og antallet af tvangsauktioner drastisk reduceret, underskuddet på statsbudgettet er for nedadgående, og afviklingen af Danmarks gæld over for udlandet fortsætter. Kort sagt: Regeringen har økonomien under kontrol. Og når det går godt i Danmark, går det også godt i kommunerne.

Tager vi nu det, som åbenbart er forespørgerens hovedområde, nemlig den primærkommunale udvikling, kan vi se, at kassebeholdningerne fra at være 7 mia. kr. i 1990 er steget til 14 mia. kr. i 1995. Fra 1994 til 1995 – altså samtidig med den sidste forøgelse af kassebeholdningen – er kommunernes gæld endvidere reduceret med 2 mia. kr.

Tager vi hele perioden, kan vi se, at antallet af pladser på daginstitutionsområdet er øget med 56.000 eller omkring 19.000 pladser om året. Ventelisterne, som jeg forstod nu helt skulle afskaffes, var ved indgangen til indeværende år på knap 16.000, altså mindre end det antal, vi årligt har bygget hvert af årene de sidste 3 år.

Det kunne danne grundlag for en antagelse om, at hvis udviklingen fortsætter, sådan som den er planlagt og forudset, vil vi i løbet af 1996 helt kunne komme til bunds med ventelisterne, i hvert fald når vi ser bort fra de småforskydninger, vi erfaringsmæssigt ved der altid kommer i den kommunale udvikling.

Ser vi på antallet af kommuner med pasningsgaranti, er de da også fra 1993 til 1996 steget fra omkring 150 til 200. Også det er et klart tegn på, at kommunerne lever op til de målsætninger, der er fastsat om at skaffe en pasningsgaranti til alle 1-5-årige børn. Men jeg understreger: Det er stadig en målsætning, som vi skal arbejde på at opfylde i overensstemmelse med de økonomiske muligheder, men vi kan se, vi er på rette vej.

Ældreservicen har været omtalt. Også her er det jo nærmest den rene bedrøvelighed, når man hører SF's ordfører. Her ved vi at antallet af fuldtidsbeskæftigede årligt igennem de sidste 3 år er steget med 2,5 pct. om året. Også her er der altså tale om en rimelig udvikling i overensstemmelse med den økonomi, der er til rådighed.

Ser vi på det amtskommunale område, har der her været et betydeligt pres både på sygesikrings- og sygehusudgifterne, og det har selvfølgelig medført, at amtskommunerne ikke har kunnet have den store stigning i kassebeholdningen. Til gengæld har der været en ganske betydelig stigning i sygehusudgifterne gennem de senere år med 2 pct. om året opgjort i faste priser.

Og ser vi så på, hvad vi har fået for dem, kan vi jo se, at antallet af operationer fra 1992 til 1994 er steget med 3 pct. om året for de egentlige operationer. Ser vi på endoskopioperationerne, altså kikkertoperationerne, er de steget med 18 pct. Også her er der altså tale om, at amtskommunerne har levet op til Folketingets ønsker om at udbygge operationskapaciteten. Ser vi på hjerteområdet, er aktiviteten steget med 52 pct. fra 1992 til 1995.

Og ser vi på de andre amtskommunale udgiftsområder – lad os bare tage ét – så ved vi, at antallet af gymnasieelever – ikke noget med

timer eller undervisning eller udgifter – men det antal elever, man rent faktisk giver den undervisning, de skal have, er vokset med 2,5 pct. i perioden og antallet af VUC-elever med 10 pct.

Vi kan altså slå fast, at amtskommunerne i fuldt omfang har levet op til de ønsker, Folketinget har givet udtryk for ved forskellige lejligheder.

Og lad mig endelig nævne psykiatiredegørelsen fra Amtsrådsforeningen, som viser, at på det her for de berørte borgere og deres pårørende meget vigtige område er man i fuld gang med både en planlægning og konkrete tiltag for en fortsat forbedring.

Alt i alt må man sige, at udviklingen i den kommunale sektor har levet op til regeringens målsætning om at holde væksten i de offentlige udgifter under væksten i den samlede produktion. Man har i kommunerne kunnet styre med hård hånd for at leve op til målsætningerne om pasningsgaranti til alle 1-5-årige børn og om bedre hjemmehjælp.

Alt det har vi nået uden væsentlig brug af andre styringsmidler end de årlige aftaler mellem regeringen og de kommunale organisationer. Det er på det frivillige aftalegrundlag lykkedes at gennemføre den fornødne samordning af den offentlige økonomi, der jo som bekendt omfatter både statens, kommunernes og amternes samlede økonomiske aktivitet.

Aftalerne, som indgås mellem regeringen og de kommunale organisationer, er jo som bekendt ikke juridisk bindende hverken for den enkelte kommune eller for regeringen. De er ikke bindende for den enkelte kommune, fordi kommunerne ikke har bemyndiget de kommunale organisationer til at kunne forpligte dem, og de er ikke bindende for Folketinget, idet regeringen jo altid efterfølgende må søge at sikre sig et flertal for de aftaler, der er indgået, søge at sikre sig et flertal her i Folketinget.

Samarbejdet om den økonomiske udvikling er i de senere år blevet mere og mere nødvendigt, efterhånden som kommunernes andel af de offentlige udgifter er steget, så de offentlige kommunale udgifter nu er oppe på at udgøre cirka en tredjedel af den samlede produktionsværdi i Danmark. Derfor er det selvfølgelig nødvendigt at inddrage kommunernes økonomi i de overvejelser, vi som Folketing skal gøre os om den samlede økonomiske udvikling i Danmark. Det er med aftalesystemet indtil videre lykkedes at nå de ovenfor skitserede målsætninger.

Og så vil jeg godt føje til, at der selvfølgelig er mange ønsker både hos oppositionen til venstre for regeringen og hos oppositionen til højre for regeringen om at positionere sig med krav om bedre service i den kommunale sektor.

Lad mig derfor erindre om, at formanden for Amtsrådsforeningen, Venstremanden Kresten Philipsen, på den netop afholdte generalforsamling herom sagde, at »selvfølgelig kan 10 års nulvækst fra 1982 til 1992 mærkes«. Det kan man jo kun være helt enig med ham i. Og det er den nulvækst, regeringen har brudt.

Det er vigtigt, at vi i Folketinget vedstår os et ansvar for en forsvarlig og stabil økonomisk udvikling i samfundet som helhed, og at vi samtidig erkender de begrænsninger, det giver for væksten i den kommunale sektor. Vi kan ikke her tillade, at alting bare uden videre løber ud af kontrol.

Vi skal derfor undgå – for igen at bruge Kresten Philipsens ord – at »amterne gøres til syndebuk for partier, der lider af hukommelses-svigt«.

Vi skal vise respekt for og tillid til det kommunale selvstyre. Kun på den måde får vi en harmonisk udvikling af vort samfund og også en udvikling, der er i overensstemmelse med de begrænsninger, som økonomien altid vil sætte for det, vi ønsker, det, vi drømmer om, og de ambitioner, vi kan have om samfundets udvikling.

Jeg skal slutte af med at sige, at fra Socialdemokratiets side kan vi ikke støtte den motiverede dagsorden, som Socialistisk Folkeparti har foreslået. Den er på mange måder ikke acceptabel for os.

(Kort bemærkning).

Villy Søvnal (SF):

Jeg forstod på hr. Klaus Hækkerups afsluttende bemærkninger, at den foreslåede dagsorden på en række punkter ikke var acceptabel for Socialdemokratiet. Derfor var der måske grund til lige at repetere, hvad den egentlig bestod i.

Det ene punkt var at sikre den pladsgaranti, som regeringen lovede, da den tiltrådte. Var det et uacceptabelt løfte, regeringen udstedte på det tidspunkt?

Der var en lang tale fra hr. Klaus Hækkerup, der gik på, at det var fantastisk, så meget godt den her regering havde udrettet. Hvis man diskuterede de centrale målsætninger ved regeringens tiltrædelse, så var det pladsgarantien. Den er ikke opnået. Det er forkert, når hr. Klaus

Hækkerup tegner det billede, at det er et spørgsmål om tålmodighed, og at vi er på rette vej.

Ventelisterne er i øjeblikket voksende, og gives der ikke betydeligt rum i de kommende aftaler, tør jeg godt love, at vi har længere ventelister ved afslutningen af dette år, end vi havde ved indgangen til det.

Vi er fra SF's side enige i, at vi ikke kan tillade u hæmmet vækst. Det er heller ikke det, vi foreslår. Vi foreslår på de tre nævnte områder, at regeringen skal sikre rum.

Det andet område er ældreområdet. Er det også rigtigt forstået, at Socialdemokratiet ikke synes, der er råd til det, man lovede ved tiltrædelsen, nemlig at bygge i omegnen af 5.000 ældreboliger om året? Det er så en opgivelse af den anden centrale målsætning, vi oplever i denne debat.

Er det også rigtigt, at man ikke synes, der er råd til at sikre forbedringer på sygehusområdet? Procenttallene er ikke så interessante. Det interessante på daginstitutionsområdet, på ældreområdet og på sygehusområdet er de folk, der venter, det, at vi har en offentlig sektor karakteriseret af ventelister.

Det er dog fantastisk, hvis man selv i en situation med den nuværende likviditet i primærkommunerne ikke synes, der er råd til det. Jeg vil spørge hr. Klaus Hækkerup, hvornår vi så får en økonomi i dette land, der muliggør et opgør med de ventelister, som trods alt er trælse for folks dagligdag.

(Kort bemærkning).

Poul Nødgaard (DF):

Når man sidder og hører hr. Klaus Hækkerups indlæg, kan man konstatere, at det er sådan en lang opremsning af nogle ting, og det har hr. Hækkerup vel lov at bruge sin taletid på. Men jeg synes, der manglede utrolig meget af det, jeg kalder konklusioner.

Hr. Hækkerup beskæftigede sig ikke på et eneste tidspunkt med de kommende forhandlinger med amterne og kommunerne, og hvordan Socialdemokratiet ser på, hvad de skal munde ud i. Jeg tænker på noget, der optager den danske befolkning meget, og det er den skattereform, vi fik gennemført af den nuværende regering for en 3-4 år siden.

Den sagde, at de statslige skatter skulle gå stille og roligt ned. Det gør de også, men hvad er der sket? Den samme regering forhandler med kommunerne på et sådant grundlag – jeg ved så

ikke, om det er på grund af forhandlingerne, men i hvert fald er der sket det, at skatterne i kommunerne og amterne er blevet sat op – at den enkelte borger, når han eller hun modtager sit skattekort, opdager, at skattetrykket faktisk er uændret.

Jeg kunne godt tænke mig at spørge hr. Hækkerup allerede på det her tidlige tidspunkt i debatten: Er det meningen, at de uahæmmede stigninger i de kommunale og amtskommunale skatter, som har fundet sted i langt de fleste kommuner – ikke alle, men langt de fleste – bare skal fortsætte, eller er regeringen og Socialdemokratiet for en gangs skyld indstillet på, at nu skal man altså til at prøve at holde igen?

Jeg tror, det kommer til et voldsomt opgør mellem Folketinget og befolkningen om, at de løfter, der blev givet om en samlet nedgang i skatterne, faktisk overhovedet ikke er blevet overholdt.

Nu har skattereformen kørt i 3 år. Jeg har stadig væk 63 eller 64 pct. i samlet skattetræk, når vi lægger arbejdsmarkedsbidraget og den almindelige trækprocent sammen. Jeg har ikke set noget til den skattnedsættelse, selv om der blev sagt, at specielt de højeste indkomster, som jeg hører til, det vedkender jeg mig, skulle have nedgang i skatten.

Jeg synes, det er et problem for Socialdemokratiet med den skattereform, og vi er nødt til at nævne den i debatten i dag, for man kan ikke komme uden om at give en bare nogenlunde rimelig forklaring på, at man flytter skatten fra det ene sted til det andet.

(Kort bemærkning).

Klaus Hækkerup (S):

Det er hr. Villy Søvnald, der vender tilbage til pladsgarantien og spørger, om ikke Socialdemokratiet har opgivet den pladsgaranti, som regeringen har lovet ved sin tiltrædelse.

Jeg vil godt sige, at det har vi ikke. Vi er ikke løbet fra det, regeringen lovede. Men lad mig erindre om, at forudsætningerne for regeringens udspil var den aftale, der blev indgået i juni 1993 mellem regeringen og Kommunernes Landsforening, hvor der står, at regeringen og Kommunernes Landsforening henstiller, at kommunerne giver forældrene garanti for opnåelse af en heltidsplads, når der senere opstår behov herfor.

På baggrund af det sagde statsministeren i sin åbningstale i oktober 1993:

»Sigtet er, at de familier, der ønsker det, kan få et pasningsstilbud senest 12 måneder efter barnets fødsel. Målet er, at vi kan nå en sådan garanti inden udgangen af 1995.«

Det har vi også arbejdet på. Det har kommunerne også arbejdet på. Vi er nået et meget langt stykke ad vejen. Hvis ikke der var sket den kraftige udbygning på daginstitutionsområdet, ville der i dag stå omkring 60.000 på ventelister.

Så den fremstilling, SF giver af, at der er givet et løfte om, at der skulle være en pasningsgaranti ved udgangen af 1995, er forkert. Den fremstilling, SF giver af, at der ikke er arbejdet på sagen, er brandhamrende forkert. Det er så usagligt at fremstille det på den måde, og det er selvfølgelig klart, at når den slags ligger til grund, er vi nødt til at tage afstand fra det dagsordensforslag, der er fremsat.

Så vil jeg inden for den korte tid, jeg har til rådighed, også kommentere hr. Poul Nødgaards udsagn. Han spørger om skattereformen og siger, at det specielt var de højeste skatter, der skulle gå ned. Nej, det var det ikke, og det ligger der heller ikke i skattereformen. Bruttoskatten er arbejdsmarkedsbidraget, der netop rammer de højeste indkomster tungest.

Og lad mig så sige om det, at det er lykkedes, når man regner det igennem, at få en sænkning af skattetrykket. Jeg vil også godt sige, at for os er det vigtigste ikke at få reduceret skattetrykket. For os er det vigtigste at få afdraget statens gæld. Den danske stat skylder 800 mia. kr. bort. Vi betaler 62 mia. kr. i år på finansloven i renter på den gæld. Den skal væk.

(Kort bemærkning).

Kristen Touborg (SF):

Jeg vil gerne have lov til at sige til den socialdemokratiske ordfører, hr. Klaus Hækkerup, sådan stille og roligt og uden unødvendige armbevægelser, at den udlægning, hr. Klaus Hækkerup gav af statsministerens løfte til børnefamilierne om, at der vil blive en pasningsgaranti i løbet af 1995, den udlægning, hvor hr. Klaus Hækkerup siger, at sigtet er . . . – hr. Klaus Hækkerup må undskyldte, men jeg tror godt nok, man skal være højtuddannet socialdemokrat for at se forskellen på det, statsministeren sagde, og det, hr. Klaus Hækkerup siger nu. Jeg er ret overbevist om, at den almindelige befolkning helt klart har opfattet det som et løfte om en pasningsgaranti, og jeg tror altså godt nok kun, det er i hovederne på højtuddannede

socialdemokrater, at den anden ende bliver resultatet.

(Kort bemærkning).

Villy Søvnald (SF):

Jeg prøver også forsigtigt, for jeg lyttede meget til hr. Klaus Hækkerups indlæg, og jeg kunne godt høre, hvad der blev sagt.

Det, jeg forsøgte at spørge om, var: Hvad er grunden til, at Socialdemokratiet ikke er i stand til at støtte et dagsordensforslag, der siger, at der skal efterlades rum i de økonomiske forhandlinger, der sikrer, at ventelisterne kan nedbringes? Hvorfor kan man ikke stemme for det, hvis det er rigtigt, at det er et socialdemokratisk mål?

Det er da underligt at gå ind for noget, som man bare ikke vil stemme for ved forpligtende lejligheder. Så er det jo, at der opstår det voldsomme skisma mellem, hvad man siger, og hvad man faktisk gør, som befolkningen ikke kan forstå. Jeg kan simpelt hen ikke forstå, at man kan sige, at man støtter noget, man i øvrigt ikke vil stemme for, og da slet ikke med hr. Hækkerups begrundelse.

Hr. Hækkerups begrundelse var, at vi roste regeringen for lidt. Det skyldes såmænd, at det er svært at komme til. For da Socialdemokratiet har det første ordførerskab, er det simpelt hen svært at komme af sted med at rose mere, end der bliver rost i første ordførerrunde. Men hvis det er det, der skal til, så vil jeg godt rose for de ting, der er at rose regeringen for. Kan det så være medvirkende til, at hr. Hækkerup vil støtte SF's dagsordensforslag, da jeg forstår, at man i øvrigt er enig i dagsordenspunkterne, hvis der bliver rost nok? Jeg håber, jeg hermed har rost nok.

(Kort bemærkning).

Klaus Hækkerup (S):

Jeg skal allerførst meget beklage, at hr. Kristen Touborg tror, at der er en forskel på den udlægning af pasningsgarantien, som jeg gav, og det, statsministeren sagde. Det, jeg læste op herfra, var et ordret citat fra statsministerens åbnings-tale i 1993 – ordret. Der kan ikke være nogen afvigelse; det kan der altså ikke. Jeg beklager meget, men holder man sig til det, der blev sagt, var det rent faktisk det tilsagn, regeringen gav som en målsætning.

Så siger hr. Villy Søvnald, om ikke vi kan stemme for dagsordenen. Nu har vi ikke fået den omdelt endnu, så jeg skal nok vende tilbage senere.

Jeg kan godt sige, at jeg er helt enig i, at problemet er, når der er et skisma mellem det, man siger, og det, man gør. Alt det, som SF, sådan som jeg har hørt dagsordenen, og sådan som jeg kan huske den, siger, vi skal opnå, er det, vi havde opnået, da vi kom med aktstykket for et år siden i Finansudvalget.

Vi havde lavet en aftale med kommunerne. Da vi havde et begrænset forbrug, ville vi samtidig sikre, at der var råderum til en vækst, en begrænset vækst, en ansvarlig økonomi. Og hvad stemte SF så, i det øjeblik vi sad i Finansudvalget og skulle tage stilling til aktstykket? Nej! Se det er at handle på én måde og sige, at man vil gøre noget andet, og det er fuldkommen uansvarligt, og derfor er det altså meget, meget vanskeligt at tage SF seriøst i denne debat i dag.

Finansministeren (Mogens Lykketoft):

Når jeg har bedt om ordet på dette tidspunkt, er det, fordi jeg synes, at der især i hr. Villy Søvnalds måde at udtrykke sig på altid ligger en lidt ubehagelig form for mistænkeliggørelse.

Når jeg synes, det ville være en dårlig idé at vedtage en dagsorden i dag, så er det simpelt hen et spørgsmål om at efterlade regeringen den handlefrihed i forhandlingerne, som man i alle tidligere år fra Folketingets flertal har været indstillet på at give. Det er faktisk overhovedet ikke fra min side en stillingtagen til indholdet, som jo kan være meget sympatisk at høre på.

Men hr. Villy Søvnald ønsker denne mistænkeliggørelse, og derfor synes jeg også, at jeg i forlængelse af det, hr. Klaus Hækkerup sagde om garantidiskussionen, er nødt til at slå fast, at regeringen har gjort alt, hvad vi kunne, bortset fra at afskaffe det kommunale selvstyre, for at få den garanti indført, og regeringen har aldrig påtaget sig at indskibe sig i en afskaffelse af det kommunale selvstyre for at få gennemført en børnepasningsgaranti.

Statsministeren sagde, at vi ville bringe det frem i forhandlingerne og prøve at få en aftale med KL om det. Det er faktisk ikke lykkedes i de 2 år efter statsministerens udtalelse at få en sådan aftale med KL. Det har KL ikke ønsket at lave, end ikke som en forpligtende henstilling til sine medlemmer.

Vi kan konstatere, at der fra 1992 til 1995 er sket en forøgelse i antallet af pladser i dagpasningstilbud i Danmark på 70.000 – det er dog noget – og vi kan konstatere, at over 200 kommuner, som hr. Klaus Hækkerup også sagde det, har opfyldt en reel pasningsgaranti for dem mellem 1 og 5 år.

Men det, der går galt i denne diskussion med folk som hr. Villy Søvndal som hjælpere, går galt i offentligheden, er jo, at regeringen kan have en holdning, regeringen kan have et synspunkt, som vi bringer ind i forhandlingerne, regeringen kan sørge for, at der i de økonomiske rammer er mulighed for, at kommunerne kan leve op til noget sådant. Og jeg vil vove den påstand, at der i de rammer, der blev aftalt for indeværende år, ikke er noget, der forhindrer kommunerne i at imødekomme det behov, som regeringen har henstillet, at man imødekommer. Man har ikke benyttet alle de frihedsgrader, man havde, man har ikke prioriteret sådan, og man skulle afskaffe det kommunale selvstyre, hvis man ville forhindre, at forholdene var sådan.

Men der er jo noget paradoksalt i, at når over 200 kommuner lever op til en børnepasningsgaranti, vil det entydigt blive fremstillet i offentligheden som kommunalbestyrelsens ære og ansvar, men hvis der er fem børn i Nørre Ubbelse, der ikke bliver passet, så er det regeringens skyld.

Sådan kører den offentlige debat, og jeg vil vove at påstå, at det er folk som hr. Søvndal, der bidrager til, at den offentlige debat af og til kører ad det lidt ejendommelige spor.

(Kort bemærkning).

Villy Søvndal (SF):

Jeg må bedrøve finansministeren med, at det desværre ikke kun er i Nørre Ubbelse og nærmeste omegn, der er problemer, og det er såmænd ikke SF, der går rundt og opfinder tal, der siger, at der er godt 16.000 børn, der venter, og at tallet er stigende. Det er fra Kommunernes Landsforenings undersøgelse, som oven i købet blev offentliggjort i Det Fri Aktuelt i mandags. Der er tilsvarende undersøgelser fra Bureau 2000, der bekræfter præcis de samme tal.

Jeg synes, at det, regeringen ikke ser i øjnene i denne diskussion, er, at dette problem er stigende, og medmindre man er villig til at give økonomisk råderum, får vi ikke løst problemet.

Jeg synes også, det er bekymrende, at regeringen lægger ansvaret fra sig ved at sige: Jamen regeringen kan ikke gøre mere. Hvordan skal en undrende befolkning forstå en statsminister, der den ene dag siger: Vi giver pladsgarantien, og ikke protesterer, når det er overskriften? Når det så bliver vanskeligt at nå det, siger man: Nu er det ikke vores ansvar. Hvad skal de 16.000 forældrepar, der står med børn på venteliste, bruge den ansvarsforflygtigelse til?

Jeg skal så sige til hr. Klaus Hækkerup, at jeg hørte, at der blev skiftet forklaring. Det er formentlig, fordi jeg roste tilstrækkeligt. Så er den så at sige hjemme.

Men det, der nu var den nye forklaring på, at man ikke kunne støtte SF's dagsorden, var historiske grunde. Det går tilbage til afstemningen om et aktstykke for et år siden. Jeg skal bare lige til den offentlighed, der kan have lidt svært ved at vide, hvad der skete med et aktstykke for et år siden, sige, at SF – også SF's repræsentant i Kommunernes Landsforening – ved de kommunale forhandlinger bad om, at der blev afsat flere penge til børnepasning, til ældreområdet og til folkeskoleområdet, og derfor stemte SF's repræsentant imod i Kommunernes Landsforenings bestyrelse. Det ved hr. Klaus Hækkerup formentlig også.

Det er klart, at så er det ikke aftalebrud, at vi følger en linje, der hedder: Når vi siger, at det koster penge at få en ordentlig børnepasning, at få en ordentlig folkeskolelov, at få bygget de ældreboliger, vi vil have, så vil vi også have pengene afsat. Det er da ikke et aftalebrud. Det hører ind under kategorien politisk uenighed.

Men jeg synes, at det er interessant, at det var en stemmeændring, der var forklaringen. Jeg er spændt på, hvad den næste forklaring bliver på, at man ikke vil støtte ting, man i øvrigt er enig i.

(Kort bemærkning).

Frank Aaen (EL):

Når vi har sådan en debat som i dag, spiller diskussionerne om det kommunale selvstyre en stor rolle. Nogle gange lyder det næsten, som om det er en trylleformular, der ved passende lejlighed tages op, der siger: Og derfor kan vi ikke gøre mere.

Det er sådan set lidt uheldigt også for befolkningen, for så oplever de jo, at der er givet nogle løfter og tilsagn, de oplever en regering, der siger, at der er rigeligt råd til at opfylde løfterne, og de oplever, at kommunerne siger, at der ikke er råd. Hvad skal man tro på? Og hvad er korrekt? Det er sådan set meget dårligt for hele debatten og hele udviklingen. Jeg synes, at man måske skal overveje, om trylleformularen nogle gange bruges lidt for hyppigt.

Realiteten er jo også, når vi diskuterer de her ting, at så diskuterer der ikke kun økonomi. Der diskuteres også indhold. Der gives penge afhængigt af, at kommunerne giver visse tilsagn, gør visse ting, f.eks. at de indretter deres sygehusvæsen på en helt bestemt måde – ned i

mange detaljer ved visse lejligheder, i særdeleshed i hovedstadsområdet.

Så det er ikke sådan, at det her kun er et spørgsmål om en pose penge uden betingelser af hensyn til det kommunale selvstyre. Nej, selv om vi taler om det kommunale selvstyre alle sammen, så går man også meget mere direkte ind, når der er nogle ting, man gerne vil have løst.

Jeg synes, at i lige præcis denne sag kunne man overveje, om ikke der var et instrument, der kunne anvendes, hvor vi bevarer det kommunale selvstyre og hensynet til statens økonomi, nemlig ved at sige til kommunerne: Hver gang I ansætter en ekstra i en daginstitution for at få nedbragt ventelisterne, vil vi i de næste ti år garantere jer, at I får refunderet dagpengeudgiften.

Så er jeg sikker på, at kommunerne, også den fattigste kommune, nok skulle få taget fat på at få ansat de folk, der skal til for at få passet alle børn, og til gengæld er vi helt sikre på, at regeringen får sin målsætning opfyldt, og vi er også sikre på, at der ikke ryger penge ud af finansministerens pengekasse, hvilket han med god grund er bekymret for. Jeg synes, at den slags instrumenter burde indgå i en debat som den i dag.

(Kort bemærkning).

Kristen Touborg (SF):

Jeg vil gerne sige til hr. Klaus Hækkerup, at jeg ikke har draget hr. Klaus Hækkerups citat i tvivl. Det var korrekt. Det, jeg sagde, var, at jeg er ret sikker på, at befolkningen oplever det på en anden vis, og at befolkningen har opfattet følgende udtalelse fra statsministeren som et løfte:

»Det er regeringens opfattelse, at der med denne aftale er skabt grundlag for, at kommunerne snarest kan tilvejebringe de nødvendige pasningstilbud«.

Det er sagt om aftalen om kommunernes økonomi for 1996, som blev indgået i juni 1995. Sådanne udtalelser er jeg rimelig sikker på, at befolkningen opfatter som et statsministerielt løfte.

Vi har her i dag fra talerstolen hørt finansministeren sige, at regeringen har gjort alt, hvad der stod i dens magt, for at opfylde pasningsgarantien. Der må jeg så sige, at det ikke er helt rigtigt, at regeringen har gjort alt, for hvis Socialdemokratiet, hvis regeringen i dag ville stemme for vores dagsordensforslag, ville de faktisk kunne indfri løftet.

Jeg synes egentlig, at det er synd for statsministeren, at Socialdemokratiet ikke vil hjælpe statsministeren med at indfri sit løfte. Det kunne de jo klare ved at stemme for vores dagsorden.

(Kort bemærkning).

Kim Behnke (FP):

Det er selvfølgelig vældig underholdende at overvære slagsmålet mellem Marx Brothers i form af de tre socialistpartier om, hvem der er de mest røde, og hvem der ønsker flest børnehaver og børneinstitutionspladser, men ærlig talt bliver det lidt trættende i længden, for man misbruger jo forældrenes ønske om børnepasning til det, det virkelig drejer sig om.

Når man følger særlig SF og Enhedslisten i alle andre sammenhænge, så er det, det drejer sig om her, ren fagforeningspolitik. Man ønsker at sikre nogle flere arbejdspladser til nogle pædagoger, til nogle pædagogmedhjælpere, gode, solide vælgere for både SF og Enhedslisten. Hverken Folketinget eller kommunernes skal spændes for den vogn.

Vi har 276 kommuner i Danmark, og de er meget forskellige. Nogle steder benytter man sig af privat dagpleje, og det fungerer godt. Andre steder er man nødsaget til at have nogle kommunale institutioner, og det fungerer så også nogle steder udmærket. Andre steder har man valgt direkte privatiseringer. Den mangfoldighed, der bliver afspejlet på den måde, er jo netop udtryk for, at kommunerne er meget forskellige, og derfor kan jeg kun advare imod, at man falder i og tror, at man her i Folketinget kan lave nogle enkle, firkantede regler, som så skal virke alle steder.

I nogle kommuner vil man få en fuldstændig overdosering, andre steder vil det være sådan, at man stadig væk ikke kan få tingene til at fungere. Og det, der er det allerværste ved det, er, at så vil de kommunalt valgte derude løfte hænderne, når borgerne brokker sig, og sige: Jamen det er noget, Folketinget har pålagt os.

Den fristelse skal man afstå fra, og så håber jeg, at vi kan komme videre og diskutere mere end lige præcis børnepasning, for der foregår faktisk ganske mange andre ting både i kommuner og i amtskommuner, som er relevante forud for de forhandlinger, der skal i gang.

(Kort bemærkning).

Klaus Hækkerup (S):

Jeg skal bekræfte, at hr. Villy Søvnald og hr. Kristen Touborg er med til at forplumre debatten

om regeringens tilsagn på ventelisteområdet, når de udlægger det på den måde, at regeringen har sagt, at vi garanterer. Regeringen har, som jeg citerede, sagt, at det er en målsætning, vi arbejder for, og som vi arbejder seriøst for, og som regeringen også har givet kommunerne økonomisk råderum til at arbejde for.

Og lad mig så tilføje omkring dagsordenen, at det, det drejer sig om, er spørgsmålet: Hvor mange penge skal der stilles til rådighed for at afskaffe ventelisterne? Og når der i den af hr. Kristen Touborg foreslåede dagsorden står, at Folketinget pålægger regeringen at give kommunerne så mange penge, at de kan foretage de nødvendige investeringer i f.eks. det antal pladser i daginstitutioner, der kan fjerne ventelisterne, er der kun ét spørgsmål, der knytter sig her til, nemlig: Hvor mange penge er det?

Det, som hr. Kristen Touborg – hvis SF overhovedet har gjort op, hvor mange penge de mener der skal bruges – meget let risikerer at opleve, er det, som regeringen har oplevet de sidste år: at man sætter pengene af, og man aftaler en ramme, der gør, at man kan opfylde pasningsgarantien. Og hvad sker der så? Så sker der det, at ventelisterne vokser, på visse områder vil jeg endda sige meget, heldigvis, for det er et udtryk for, at beskæftigelsen er øget og antallet af bistanndsklienter er faldet. Folk er ikke længere hjemme og passe deres børn, men ude i aktiv beskæftigelse.

Så det er såmænd den blankocheck, der ligger i SF's dagsordensforslag, der er årsagen til, at vi ikke kan stemme for den. Det er det, vi andre kalder økonomisk ansvarlighed, og det er det, som hr. Villy Søvnald også bekræftede, at SF ikke udviste sidste år, da vi behandlede aktstykke i Finansudvalget.

Så til hr. Frank Aaen, der siger: Er det ikke en god idé at sige til de kommuner, der af forskellige grunde endnu ikke opfylder ønsket om en pasningsgaranti, at nu får I nogle ekstra penge, nu får I et særtilskud fra statens side. Så kunne vi klare det sådan. I 10 år skulle vi give ekstra tilskud.

Jeg vil godt sige: Nej, det er dog en ualmindelig dårlig idé. For hvad betyder det? Det betyder, at alle de kommuner, som opfylder pasningsgarantien, som har gjort sig en ekstra økonomisk anstrengelse, som virkelig har ydet noget for at leve op til Folketingets og regeringens målsætninger, reelt kommer til at betale, og de, der ikke har gjort noget, de, der har siddet med hænderne i skødet, ja, de skal bare have

statspenge for ikke at gøre noget. Nej, det synes jeg er den ringeste idé, hr. Frank Aaen har fostret længe.

Thor Pedersen (V):

Traditionen tro skal vi her om foråret have en forespørgsel fra SF omkring de kommunaløkonomiske forhandlinger med kommuner og amter. Den ret har SF, og det skal ikke kritiseres, men sagt i respekt for magtens tredeling er det nu engang ikke Folketinget, der forhandler, det er regeringen.

Det skal dog ikke forhindre mig i at benytte lejligheden til at komme med nogle principielle, generelle betragtninger omkring samspillet mellem kommuner og stat og de aktuelle problemer, som kommuner og amter står over for.

Vi er i Venstre, og det er vel ikke overraskende, tilhængere af et udstrakt kommunalt selvstyre, og til dette hører, at en kommune har retten til at træffe afgørelser og vælge løsninger, som ikke nødvendigvis vælges af andre kommuner eller af partier i Folketinget. Kommunalt selvstyre har kun mening, hvis man respekterer den enkelte kommunes eget valg. Hvis man er politisk uenig i en kommune, ja, så er det præcis det, man har kommunalvalgene til at rette op på.

Derfor er der alarmklokker, der ringer, når f.eks. SF her spørger regeringen, hvilke kommunale opgaver der skal op- eller nedprioriteres i de kommende år.

Det er jo ikke et spørgsmål, man skal stille til regeringen, det er et spørgsmål, som man skal stille i den enkelte kommune, til de enkelte byråd. Men desværre er der en tendens til, at mange i Folketinget taler pænt om det kommunale selvstyre, men kun, så længe kommunerne træffer de beslutninger, man selv er enig i.

Men jeg vil gerne slå fast med syvtommer-søm, at vi i Venstre mener, at kommunerne skal have maksimal kompetence og maksimalt ansvar.

Så kan man spørge, om der ingen grænse er. Det er der. Der er den klare grænse, at kommunerne alene skal have kompetence på de områder, hvor borgerne ikke lige så godt kan løse opgaverne selv. Vi ønsker altså ikke, at staten skal udlægge opgaver til kommunerne, for at kommunerne skal have den størst mulige magt. Uddelegering skal derimod sikre, at kommuner og amter får maksimal mulighed for at uddelegere til borgerne og dermed sikre, at den enkelte får størst mulig indflydelse på egen dagligdag.

Det er derfor en klar målsætning for Venstre, at de opgaver, der kan udlægges fra staten til amter og kommuner, skal udlægges, og på samme måde, at de opgaver, der kan udlægges fra amter og kommuner til borgere eller borgergrupper, tilsvarende skal udlægges.

Når SF her spørger til, om der skal fastsættes en økonomisk ramme for kommuner og amter i 1997 og hvilken ramme, er det for Venstre klart, at regeringen og Folketinget har et overordnet samlet ansvar for samfundsøkonomien, men for Venstre er det ikke, måske i modsætning til SF, et mål i sig selv, at de offentlige udgifter skal øges. Tværtimod.

Problemet med offentlige udgifter er, at de skal finansieres, og der er kun et sted, finansieringen kan hentes, og det er ved at inddrage købekraft hos den enkelte borger. Selv om vi lever i et velhavende samfund, er problemet, at det, vi kan vælge, efterhånden kun er at tage imod de tilbud, som politikerne har bestemt, eller ingenting, for når de fleste danskere har betalt deres skat, er de ude af stand til selv at finansiere alternative løsninger i forhold til dem, det offentlige tilbyder. Vi lever i et land, hvor 90 pct. af danskerne giver tilskud til 90 pct. af danskerne.

Det er derfor et mål i sig selv at få skatterne ned, også de kommunale skatter, så den enkelte borger har mere tilbage af egen indtjening til forbrug efter eget valg. Derfor bør øgede indtægter fra forbedrede økonomiske konjunkturer bruges til at nedbringe skatterne eller den kommunale gæld, og det gælder også for 1997.

Derfor bør regeringen ikke løse egne problemer ved at inddrage kommunal likviditet eller ved fif med kreativ bogføring, som vi bl.a. har set det i forbindelse med finansloven for 1996, hvor finansministeren i bedste selskabstømmerstil har tilbageholdt ca. 1 mia. kr. af kommunernes penge, som virksomhederne har betalt i selskabsskat.

Udfordringerne for det kommunale selvstyre er store i disse år, bl.a. når det gælder fleksibel børnepasning, folkeskole og ældreservice, og for amterne bl.a. med frit sygehusvalg, hvor pengene bør følge patienten til det enkelte sygehus og dermed bidrage til at reducere ventelisterne.

For 1997 står amterne tillige med et likviditetsproblem som følge af skattereformen og kommunerne med et gældsproblem. Men så er det jo heldigt, at der ikke er noget modsætningsforhold mellem lavere skat og bedre offentlig service.

Jeg vil gerne medgive, at det må være en udfordring for regeringen og finansministeren at orientere og inspirere kommunerne til en mere effektiv og optimal ressourceanvendelse, for det er jo milliarder af kroner, der kan frigøres og omdisponeres ved brug af almindelige markedsøkonomiske principper, når det gælder produktion af offentlige ydelser. Her tænker jeg bl.a. på udlicitering, der kan sikre, at de offentlige beslutningstagere kender prisen på de offentlige ydelser.

I den motivation, som finansministeren fordomsfrit kunne fremvise, er de gode eksempler fra kommuner, hvor man har politisk vilje og mod. Det er jo f.eks. muligt at indføre pasningsgaranti til børn og at give valgfrihed i ældreplejen, samtidig med at skatterne sættes ned.

Man kan også fortælle om gode eksempler, hvor en kommune ikke vil acceptere, at bistandsklienter uden arbejde ikke får tilbudt beskæftigelse inden 48 timer. Sikke flotte pjecer, finansministeren med Venstres velsignelse kan producere til inspiration for det kommunale selvstyre og i fuld respekt for det kommunale selvstyre.

Mange har hævdet, at der ikke er megen substans i de taler, statsministeren holder, og det synspunkt skal jeg ikke nødvendigvis bestride. Men derimod kan det undre, at når der endelig er substans, har statsministeren travlt med at lægge afstand til egne udsagn. Det gælder f.eks. de løfter, som statsministeren har givet på amternes og kommunernes bekostning. Det gælder behandlingsgaranti for syge, og det gælder pasningsgaranti til børn.

Der er ingen overraskelse i, at statsministerens udsagn ikke står til troende. Statsministeren har jo udtalt sig på andres vegne. At så statsministeren tror, at amter og kommuner umiddelbart gør, hvad statsministeren siger, kan kun bero på en manglende respekt for det kommunale selvstyre.

Men vi vil i Venstre følge regeringens forhandlinger med kommuner og amter med interesse, og vi kan love finansministeren, som åbenbart efterhånden også er indenrigsminister, og regeringen fuld støtte, hvis der indgås økonomisk forsvarlige aftaler med respekt for det kommunale selvstyre. Men jeg skal også anføre, at hvis finansministeren forsøger at gennemføre filfen, f.eks. med køb af overvurderede ejendomme, kreativ bogføring, fusk med udligningsordninger eller ran fra de kommunale kasser, bliver det ikke med Venstres stemmer.

Til slut skal jeg meddele, at på baggrund af min ordførertale kan vi ikke støtte det dagsordensforslag, der er fremsat af SF.

(Kort bemærkning).

Frank Aaen (EL):

Jeg kom til at skyldte hr. Klaus Hækkerup et svar. Hr. Klaus Hækkerup sagde før, at mit forslag om at give kommunerne tilskud ved meransættelser er uretfærdigt over for de kommuner, der har givet pasningsgaranti. Sådan kan det virke. Det er nogle gange sådan, at der bliver givet støtte til noget, som nogle selv har finansieret. Det er ikke det eneste tilfælde, hvis det skulle ske sådan her.

Men jeg vil nu sige, at det ikke er så uretfærdigt, som det kunne lyde, forstået på den måde, at selv de kommuner, der i dag har pasningsgaranti, i de fleste tilfælde står over for fortsat udbygning og fortsat at skulle ansætte flere, og de vil så også kunne udnytte ordningen.

Der næst vil jeg sige, at vort forslag i øvrigt også går ud på, at man kan bruge det på andre områder, så man tilsvarende dér kan få refusion, hvis man meransætter, f.eks. inden for ældreområdet til hjemmehjælp, eller man gør det på andre kommunale områder.

Der er sådan set ikke nogen grund til at holde sig tilbage med den arbejdsløshed, vi har, og jeg vil sige, at jeg tror, hr. Klaus Hækkerup bare gjorde et forsøg på at tale sig udenom. Hr. Klaus Hækkerup er jo fundamentalt imod ideen om, at vi kan ansætte folk i kommunerne. Hr. Klaus Hækkerup mener, det er bedre, at folk går ledige, end at vi sørger for, at de kommer i beskæftigelse.

(Kort bemærkning).

Kristen Touborg (SF):

I sidste runde fik jeg ikke lejlighed til at kommentere hr. Klaus Hækkerups angreb på SF, og det vil jeg sådan set gerne gøre.

Hr. Klaus Hækkerup sagde, at i SF's dagsordensforslag står der, at vi vil give kommunerne så mange penge, at . . . osv. På jysk vil man jo sige, at det er citatfusk, men det siger jeg ikke sådan her fra Folketingets talestol. Dér gør man det lidt pænere, og så siger jeg, at det er ikke helt korrekt, hvad hr. Klaus Hækkerup sagde, for der står altså rent faktisk i dagsordenen » . . . at sikre primærkommunerne økonomisk råderum . . .«, og det er altså noget ganske andet.

Det indeholder bl.a. det delelement, at vi hermed mener, at regeringen ikke skal gå ud til

kommunerne og opsuge deres likviditet. Det er ikke helt det samme som at sige, at vi vil give kommunerne så mange penge; for SF at se er det en helt anden sag.

Hvis jeg kan få det løfte her fra Socialdemokratiets ordfører, at man ikke vil indkradse likvid kapital ude fra kommunerne, er vi kommet et langt skridt videre.

Der står ikke: Giv kommunerne så mange penge. Der er flere muligheder end det, at staten indkradser midlerne. Der er også den mulighed, at man optager lån. Der er meget stor ulighed i kommunerne. Nogle har midlerne til at klare dagpasningstilbudet i kassen. Andre har ikke muligheden. De kunne f.eks. få en lånemulighed, eller det kunne være en mulighed, at de kunne skrive skatten op.

Men det vil vi lade være op til forhandlinger mellem regeringen og Kommunernes Landsforening, for vi går nemlig ikke ind i det kommunale selvstyre. Derfor siger vi ikke her, at sådan skal det være for den enkelte kommune. Vi går altså ikke sådan ud og siger, at det her handler om så stort et milliardbeløb. Det afklares på den anden led, og det er derfor, vi ikke går ind i detaljerne.

Nu får jeg ikke tid til at svare hr. Thor Pederesen. Det må komme senere.

(Kort bemærkning).

Klaus Hækkerup (S):

Jeg synes, det var et relativt godt og afklarende indlæg, hr. Kristen Touborg havde til sidst. Vi giver jo i år kommunerne ekstraordinært 5 mia. kr. Det står nederst på aktstykket: særtilskud eller særligt beløb, og jeg har forstået hr. Kristen Touborg sådan, at hvis vi holder fingrene væk fra kommunernes kassebeholdninger, behøver vi ikke give dem slet så mange penge, som vi har givet dem tidligere. Det vil jeg godt kvittere for, og jeg vil da også gerne have bekræftet, om det er rigtigt forstået.

Så har jeg et spørgsmål til hr. Kristen Touborg. Der står her i dagsordensforslaget:

» . . . at foretage de nødvendige investeringer i f.eks. det antal pladser i daginstitutionerne, der kan fjerne ventelisterne, . . .«

Hvor mange pladser er det, SF regner med der skal investeres i?

Formanden:

Hr. Kristen Touborg, der måske så også inden for de 2 minutter kunne svare hr. Thor Pederesen.

(Kort bemærkning).

Kristen Touborg (SF):

Det om antallet af pladser vil jeg gerne svare hr. Klaus Hækkerup på. Det kan man faktisk se i den redegørelse fra Kommunernes Landsforening, som hr. Villy Søvndal tidligere har omtalt. Det er 27.000 pladser, Kommunernes Landsforening forventer at der er behov for. Der er en stigning på 3.500 i indeværende år, sådan at vi nu har lidt over 16.000 på venteliste, og Kommunernes Landsforening opererer med 27.000 pladser som det, der er nødvendigt. Så hvis hr. Klaus Hækkerup derefter på en almindelig lommeregner ganger med det beløb, det koster at oprette en daginstitutionsplads, tror jeg såmænd, at han kan finde ud af, hvad det så bliver i alt.

Det andet, hr. Klaus Hækkerup efterlyste, var udlægningen af, hvad jeg sagde, og det har hr. Klaus Hækkerup misforstået. Det tror jeg sådan set også hr. Klaus Hækkerup godt ved: at mine forudsætninger er status quo og så at gå videre derudfra.

Hvis jeg lige skulle nå at svare hr. Thor Pedersen i forlængelse af mit svar til hr. Klaus Hækkerup før, så mener jeg, at det viste, at vi netop ikke nedgør og blander os i det kommunale selvstyre, fordi det er op til en forhandling, og fordi vi vil have et løfte fra regeringen om, at den holder fingrene væk fra kassebeholdningen.

Dermed mener vi, at det ligger ude i det lokale selvstyre at tage stilling til, hvordan man vil gøre disse ting. Men vi ønsker altså at henstille til kommunerne, at vi får afklaret statsministerløftet, og vi vil meget gerne hjælpe statsministeren med at opfylde sit løfte.

Pia Christmas-Møller (KF):

Kommunerne tegner sig for to tredjedele af de samlede offentlige finanser. Derfor er det oplagt og selvindlysende, at udviklingen i kommunernes økonomi har stor betydning for og indvirkning på den samlede økonomiske politik. Skal det overhovedet lykkes at føre en sammenhængende økonomisk politik i Danmark, er det derfor nødvendigt, at der opnås enighed om linjen mellem på den ene side kommuner og amter og på den anden side staten. Til det brug har vi hvert eneste år et forhandlingsforløb, som sluttes med en aftale mellem kommunerne og regeringen. Læg vel mærke til, at det er en aftale, som indgås mellem regeringen og kommunerne. Det er altså regeringens og ikke Folketingets ansvar.

Det ansvar har vi ikke fra konservativ side tænkt os at lette regeringen for. Netop fordi det er regeringens ansvar at føre forhandlingerne med amterne og kommunerne, vil vi heller ikke i dag begynde at blande os med specifikke krav om, hvad der skal være resultatet. Vi har et forhandlingsforløb forude, og det vil vi overvåge meget nøje; men vi vil altså ikke være med til at stille specifikke krav på nuværende tidspunkt.

Derfor vil vi afvise SF's dagsordensforslag. Vi forventer ganske enkelt, at regeringen vil nå frem til et finanspolitisk ansvarligt resultat, som vil blive respekteret på begge sider. Vi forventer, at resultatet på den ene side sikrer, at kommunerne får en reel chance for at efterleve de mange forpligtelser, staten, regeringen og en række ministre løbende pålægger dem, og på den anden side forventer vi et resultat, som underbygger en sund økonomisk udvikling.

Det er jo rigtigt, som det allerede er blevet sagt, at dansk økonomi grundlæggende er i fin form. De resultater, der blev opnået igennem mere end 10 års borgerligt styre, er ikke sat over styr endnu; men der er også faresignaler, som ikke må overses.

Der er tegn på nogle negative udviklingstendenser, som – hvis de får mere varig karakter – er stærkt bekymrende. Det gælder betalingsbalancen, hvor vi fortsat har overskud, men det svinder ind og er i dag ikke af en særlig størrelse; det gælder beskæftigelsesudviklingen, særlig i den private sektor, hvor vi ser en faldende tendens, og endelig gælder det konkurrenceevnen, som også har været vigende i en lang periode.

Hvis vi ikke tager disse faresignaler alvorligt, risikerer vi, at det går rigtig galt. Der er med andre ord ikke plads til nogen svinkeærinder i den økonomiske politik. Der er ikke plads til store forbrugsfester, hverken ved de igangværende decentrale lønforhandlinger på bl.a. industriens område eller i forbindelse med den offentlige økonomi. Vi forventer og afventer, at regeringen sammen med kommunerne er i stand til at nå et ansvarligt resultat, som respekterer behovet for en målrettet, overordnet økonomisk politik på den ene side og på den anden side respekterer de mange forskelligheder, som vi finder ude i kommunerne.

Vi forventer med andre ord en aftale, som respekterer det kommunale selvstyre.

Vibeke Peschardt (RV):

Alt er jo, som det plejer. SF stiller sin forespørgsel – jeg ved snart ikke, hvor mange år SF har

gjort det – om den kommunale økonomi, og det er også altid spændende at drøfte kommuneøkonomien, for det er jo faktisk amterne og kommunerne, der driver velfærdssamfundet, miljøet, dele af den kollektive trafik osv. Når det er sagt, må man jo også sige, at man selvfølgelig ikke som finansminister kan gå i detaljer og præcist fortælle, hvad der skal gøres i de kommende forhandlinger.

Formanden for Kommunernes Landsforening siger i Jyllands-Posten i dag i en kronik, at der siden 1990 i kommunerne er lavet 100.000 børnepasningspladser. Det lyder af mere, end jeg har hørt før, men det skal nok passe. Så når SF i dag har vinklet sin forespørgsel specielt over det, vil jeg sige, at det er jo ikke sådan, at der ikke hele tiden bliver gjort noget ved den sag. Det har været klart i mange år, at der stadig er et behov. Det er lige så klart, at tallet til næste år – nu er der nævnt de 27.000 – antagelig ikke kan opfyldes, men der arbejdes på det løbende, og en dag – og så ved jeg i grunden ikke, hvad SF vil gøre – vil det være sådan, at ventelisterne i daginstitutionerne ikke længere eksisterer.

KL's formænd siger også i den omtalte kronik, at der ligger 14 mia. kr. i kommunekasserne. Det er også blevet sagt flere gange fra talerstolen. Jeg vil så sige, som den socialdemokratiske ordfører også sagde, at når det går godt i Danmark, så går det godt i kommunerne. I begyndelsen af 1990'erne var der næsten ingen likviditet i kommunekasserne. Det er der altså nu, og det synes jeg vi skal glæde os over.

Men alle de 14 mia. kr. skal ikke blive i kommunekasserne, ikke alle sammen i hvert fald, for den samlede økonomiske politik er sådan skruet sammen, at kommunerne ikke bare kan bruge løs af kassebeholdningerne eller nedsætte skatterne alt efter temperament og politisk tilhørsforhold. Når to tredjedele af de offentlige driftsudgifter ligger i kommuner og amter, er det klart, at man skal lave disse aftaler, som der er god tradition for at lave i vores samfund, og det er altså regeringen, der indgår aftalerne og ikke Folketinget, som hr. Thor Pedersen sagde det.

Vi mener i Det Radikale Venstre, at der i år må tages nogle hensyn eller kigges særligt på amternes økonomi. Det er vigtigt, at sygehusområdet igen får opmærksomhed, specielt uden for HS og København, der har deres egen aftale og deres egne penge.

Jeg vil til slut sige, at vi ikke kan støtte dagsordensforslaget, og til allersidst vil jeg sige til den socialdemokratiske ordfører: Det er dejligt

for en radikal at sidde i regering med så ansvarlige økonomiske politikere som hr. Klaus Hækkerup og andre, og det er også godt at høre, at både V og K er enige med hr. Klaus Hækkerup og regeringen i det her.

(Kort bemærkning).

Kristen Touborg (SF):

De Konservatives ordfører, fru Pia Christmas-Møller, besvarede i sit indlæg ikke mit spørgsmål om, hvorvidt De Konservative har lavet en aftale med regeringen om at bære den kommunale økonomi igennem forhandlingerne, og om de vil skaffe flertal for det. Det vil jeg gerne hermed bede om at få besvaret.

(Kort bemærkning).

Pia Christmas-Møller (KF):

Hvis hr. Kristen Touborg havde hørt efter, ville han have fået svaret allerede i mit ordførerindlæg. Det er regeringens ansvar at føre forhandlingerne med kommuner og amter, og vi har naturligvis ikke lavet nogen aftale med regeringen. Vi må se, hvad det er for et resultat, regeringen kommer hjem med, og så må vi forholde os til det i Finansudvalget. Sådan er det.

Der er ingen aftale. Det kunne vi ikke drømme om. Det er regeringens ansvar, og det vil vi netop ikke lette den for, sådan som SF faktisk er på vej til at gøre det her i dag.

Kim Behnke (FP):

Man bliver helt rørt, når man hører den enighed, der er mellem i hvert fald de to regeringspartier Socialdemokratiet og Det Radikale Venstre. Nu sidder vi så alle sammen med tilbageholdt åndedrag og venter på, om CD vil afgive samme erklæring.

Den forespørgsel, vi har i dag, er der flere, der har været inde på er sådan en traditionel tilbagevendende begivenhed, og det er jo SF's privilegium. Selvfølgelig principielle, nemlig at finansministeren – godt nok på vegne af regeringen – går i forhandlinger med kommunerne om ganske, ganske store milliardbeløb og så først engang hen i juni måned kommer til Folketinget med et aktstykke, som Folketingets Finansudvalg så kan sige ja eller nej til, er jo i virkeligheden ikke en hensigtsmæssig fremgangsmåde. Tænk nu hvis finansministeren ikke har mandat fra Folketinget, hvis Folketinget stemmer aktstykket ned.

Hvert år, når der er nogle partier, der udtrykker utilfredshed med bloktilskudsaktstykkerne,

bliver modargumentet: Hvad vil I gøre? Det er uansvarligt over for kommunerne, hvis aktstykket ikke bliver vedtaget. Det er jo, fordi den forespørgselsdebat, vi har i dag, burde regeringen have stillet. Det burde være finansministeren, der var gået i Folketingssalen og havde sagt: Jeg vil gerne have et forhandlingsmandat. Når finansministeren så kommer tilbage med et aktstykke i juni måned, kan han med rette sige: Det her er så det bedst opnåelige.

Vi har nøjagtig den samme situation, når finansministeren som ene person på hele Folketingets vegne forhandler overenskomst med alle de statsansatte. Det har Fremskridtspartiet før forsøgt at få ændret sådan, at finansministeren først skulle komme og hente et mandat i Folketingets Finansudvalg. Det var der ikke interesse for på det tidspunkt. Så selve det principielle i, at vi får denne diskussion, synes jeg kun, der er grund til at rose og ikke bebrejde SF for.

Med hensyn til det politiske er det ikke overraskende, at debatten i dag mest er kommet til at dreje sig om disse daginstitutioner, for det har der ligesom været varmet op til. Som jeg antydede tidligere i en kort bemærkning, er det, der foregår i øjeblikket, jo mere fagforeningspolitik, end det er realpolitik. Det er et spørgsmål om, at man ønsker nogle flere job rundt omkring, og i disse år er der gode job at hente ved at passe børn. Derfor presser man på, for har man først fået alle disse mennesker ansat til at passe hindandens børn, er det jo næsten umuligt at komme af med dem igen.

Den limpind hopper Fremskridtspartiet ikke på. Vi mener, at hele systemet med, at forældrene sender børn hen til mere eller mindre kvalificeret offentlig børnepasning, er forældet, og at det er ved at gå op for flere og flere, at den form for børnepasning er uhensigtsmæssig. Særlig under hele diskussionen om orlovsordninger bruger man fra samme side det argument, at forældrene skal være mere sammen med deres børn, og det er faktisk et argument, vi er enige i, altså at forældrene skal tilbringe mere tid med deres børn frem for at placere dem i daginstitutioner.

Det sidste forslag er jo, at man bare skal placere dem i skolen tidligt om morgenen, og så kan de jo komme hjem, når de skal sove. Altså det forhold mellem børn og forældre er ikke noget, vi kan anbefale. Det er med til at skabe institutionsbørn, og det er med til at skabe kriminalitet og problemer for de børn længere henne i livet. Derfor burde Folketingets hoved-

interesse på børneområdet være, at man sikrer forældrene en mulighed for at kunne blive hjemme og passe deres børn. Hovedproblemet for forældrene er jo, at hvis ikke de begge går på arbejde og tjener en fuld løn, hvoraf de afleverer halvdelen til det offentlige, har de ikke en hel løn til sig selv. Derfor må budskabet og det politiske mål være, at beskatningen af forældrene bliver sat så meget ned, at de har råd til at tilbringe mere tid med deres børn, og så ville der heller ikke være det pres på daginstitutionerne, som tilfældet er.

En anden del af problematikken er de mange mennesker, som dels er bilstandsmodtagere, dels er arbejdsløse, som stadig væk i alt for mange kommuner belaster børnepasningen, fordi man mener, det også er en ret for de forældre, der i øvrigt ikke har noget som helst at tage sig til andet end at hæve offentlige penge, at de skal have offentlig betaling for deres børnepasning. Det burde være sådan i alle kommuner, men igen, det må kommunerne jo selvfølgelig selv tage initiativet til: at de forældre, der er arbejdsløse eller bilstandsmodtagere, selv passer deres børn.

Dette dagsordensforslag, som SF har fremsat, har flere elementer end lige det med daginstitutioner. Der er også spørgsmålet om ventelisterne, og der er spørgsmålet om ældreboligbyggeriet.

Hvad angår ældreboligbyggeriet, mener vi ikke, det er nogen løsning, at man bare bliver ved med at bygge disse smarte moderne ældreboliger. Der, hvor det aktuelle behov er størst, er på egentlige plejehjem, for de, der i øjeblikket har størst problemer med at blive passet, er dem, der savner et sted, hvor de ikke bare er overladt til sig selv, men hvor der faktisk er kvalificeret plejepersonale. Kommunerne har mange steder fristet af ambitiøse bygherrer og en lidt for absurd lovgivning ødelagt gamle plejehjem og i stedet for benyttet særlige tilskudsordninger til at opføre ældreboliger. Den udvikling bør vi have vendt, sådan at vi får nogle flere rigtige plejehjem, hvor der er plejepersonale.

SF har ikke taget hjemmehjælpsproblemet med. Det kunne man også have gjort. Vi mener, at der i alt for mange kommuner er en for dårlig hjemmehjælp, og den hjemmehjælp, der er, er alt for utilstrækkelig. Det kan ikke være rimeligt, at det er så få timer hjemmehjælp, der bliver stillet til rådighed.

SF nævner også edb i folkeskolen, og på det punkt er vi fuldstændig enige med SF. Der er

brug for mere edb, og løsningen er ikke, at man hæver klassekvotienterne, men at man får investeret i nogle maskiner, og med den udvikling, der har været i de senere år af priserne på edb-udstyr, burde det være muligt at skaffe nogle penge til noget kvalificeret udstyr, sådan at de unge mennesker har mulighed for at afprøve det. Det prøvede vi ved vores ændringsforslag til finansloven at afsætte nogle flere penge til.

På de punkter kan vi være enige med SF, men vi er altså ikke enige på daginstitutionsområdet, for vi fornemmer, at SF er hængt for meget op på de her fagforeningsmotiver.

SF har ikke ønsket at putte så meget om amtskommunerne ind, og det er synd, for amtskommunerne har jo både sygehusområdet og de sindslidende, og på begge områder er der behov for, at der bliver brugt nogle flere ressourcer.

Vi kan ikke blive imponeret af de statistikker, som dels regeringen, dels den socialdemokratiske ordfører fremfører i dag om, at der er blevet behandlet flere mennesker på sygehusene osv. Det imponerer os ikke, og så længe ventelisterne er så lange, som de er, er det et problem, der bør løses. Det er og bliver et likviditetsproblem og ikke noget som helst andet, jeg kunne lidt barsk sige, medmindre man håber på, at der er nogle flere, der dør, mens de er på venteliste. Det gør man vel næppe, og derfor kan det kun være et likviditetsproblem at få de ventelister fjernet.

De afrapporteringer, der er kommet igennem det sidste års tid om de problemer, der er for de sindslidende, vidner jo også om, at det er et område, der bør prioriteres.

Så er der slet ingen, der – selv om man kunne have været inspireret til det af vejret i dag – har taget debatten op om de store udgifter til vejvæsenet, der ligger og venter. Mange kommuner og amtskommuner har jo igennem de sidste 5-6 år nedprioriteret at sætte penge til side til vejvæsenet, for det gik jo så godt, og vi havde disse milde vintre. Man kunne bare lappe med lidt tjerebehandling osv.

Efter denne hårde vinter med ganske mange frostskafer vil der være ganske mange kommuner og amtskommuner, der får problemer, for de har ikke de penge, der skal til for at få lappet vejene, og det er jo bl.a., fordi kommunerne i den økonomiske politik, de har ført, har stiftet en masse gæld. Noget af den ligger ovre i Hypotekbanken, og dér forstod vi af aftalen i sin tid, at når der var økonomisk mulighed for det, skulle man begynde at betale gælden tilbage. Der må være nogle kommuner og sikkert også

nogle amter, som er i den situation i dag, at de skal til at have høvlet noget af på den gæld, der er i Hypotekbanken. Nogle kommuner har forgrebet sig på penge, der var sat af i kloakfonde, og andre har slet ikke sørget for opsparing til de mange tjenestemænd, der om få år går på pension.

Disse opgave bør kommunerne have med, og regeringen bør fastholde kommunerne på, at det altså også er ansvarlig økonomi at sørge for de ting, selv om det ikke er det, der giver overskrifter i lokalpressen og borgmesteren et klap på skulderen.

Det kan det at åbne en ny daginstitution gøre, hvorimod det at sætte penge af til vejvæsenet måske er knap så populært, men det er noget, som er nødvendigt.

Endelig er jeg også nødt til at sige, at selv om jeg af nogle af de interview, finansministeren har givet om forhandlingerne med kommunerne, har forstået, at vi næsten er ude i det okkulte, når vi taler om, at der nogle steder også kunne være behov for at sætte skatterne ned, kan der altså godt være det, og det må også være muligt i ganske mange kommuner, særlig efter at den nye ejendomsvurdering jo har betydet, at der som følge af de forhøjede ejendomsskatter vælter penge ind i et omfang, som ikke har været set før.

Derfor bør kravet fra regeringen til kommunerne være, at man ikke bruger en øget likviditet til at bygge et musikhus eller en ny svømmehal eller indrette et større borgmesterkontor eller anlægge en ny park, hvor der skal være en buste af borgmesteren, og sådan nogle ting, som man jo fristes til, lige så snart der er lidt penge på kistebunden.

Med disse få, men velvalgte bemærkninger skal jeg derfor konkludere, at vi ikke kan støtte SF's dagsorden, selv om dele af den har vores sympati, men at vi glæder os til at se, hvad finansministeren kommer med i juni, og at vi forbeholder os muligheden for at sige nej til det aktstykke, der kommer, hvis vi ikke synes, det trækker i den rigtige retning.

Frank Aaen (EL):

Traditionen tro startede denne debat jo med en finansminister, der intet ville sige, selv om han brugte ord.

Jeg mindes en helt tilsvarende situation for halvandet års tid siden, da vi forsøgte at få en debat her i Folketinget om overenskomstforhandlingerne. Dengang var det endda endnu mere kortfattet.

Jeg synes, det er en skam, for vi får en dårlig diskussion om vigtige emner, vil jeg tillade mig at sige.

Dagen i dag kunne jo være brugt til en langt bredere og mere åben debat om udviklingen af den kommunale service. Vi har bl.a. brug for at få en bred debat og åben debat om udviklingen i de offentligt ansattes arbejdsforhold.

Jeg tror, man kan pege på to årsager til den lidt dårlige tradition, der har udviklet sig på det kommunale område:

Henvendt til SF vil jeg sige, at for det første er dagens forespørgsel nok lidt for fokuseret på det økonomiske ved så entydigt at pege på den økonomiske ramme som debateme, og dermed er der selvfølgelig en vis forståelse for, at man også må tage hensyn til regeringens forhandlingssituation. Det har alle jo også udtrykt.

Endvidere vil jeg lidt kritisk sige til SF, at heller ikke jeg tror – det er blevet sagt heroppefra før – at SF's dagsorden, som vi i øvrigt støtter, vil være nogen garanti for, at vi får løst venteliste problemerne ude omkring. Jeg tror simpelt hen ikke på, at man kan løse specifikke problemer, f.eks. det at sikre alle børn en pasningsgaranti, gennem en generel økonomisk ramme. Det er umuligt at tænke sig en sådan garanti gennemført på den måde.

På den anden side jeg vil nok sige, at finansministeren nemt kunne have åbnet lidt for regeringens hensigter, for trods forespørgsels formulering ligger der jo ikke kun en debat om økonomi foran os. Vi ved jo, at der vil komme en diskussion om prioriteringer af, hvad kommunerne skal gøre i den kommende periode, og at man vil aftvinge kommunerne løfter om prioriteringer i forbindelse med forhandlingerne. Som jeg nævnte før, har man tidligere gennemført ændringer af sygehusvæsenet og lagt pres på kommunerne med hensyn til privatiseringer osv. osv., en lang række spørgsmål, som ikke specielt har noget med økonomi at gøre, men som har noget at gøre med, hvad regeringen synes der skal gøres. Det er jo også derfor, disse aftaler fylder adskillige A4-sider.

På baggrund af dagens debat er der jo brug for at få drøftet, hvordan vi uden at ødelægge det kommunale selvstyre kan få opfyldt f.eks. den målsætning på ventelisteområdet, som der er bred politisk enighed om. Og dér mener jeg sådan set igen, at en refusion af dagpengene, hver gang kommunerne ansætter nogle for at udvide den kommunale service på aftalte områder, respekterer selvstyret og er så godt et til-

bud, at kommunerne selvfølgelig vil udnytte det og dermed hjælpe finansministeren og regeringen med at få opfyldt løfterne og gøre det på en måde, som ikke ødelægger statens økonomi.

Jeg synes i det hele taget, det kunne løse lidt op for den mærkværdighed, det er, at vi bliver ved med at betale folk for ikke at lave noget i stedet for at betale dem for at løse nogle af de uløste opgaver i den offentlige sektor. Det er jo tilmed en metode, der er anvendt før, idet man inden for ældreområdet og børneområdet har givet refusion for lønudgiften ved meransættelser. Desværre har man i de tilfælde bare gjort det så tidsbegrænset, at det ikke blev udnyttet fuldt ud af kommunerne.

Afsluttende bare to bemærkninger:

Jeg vil anbefale finansministeren at sikre sig, at der er flertal i Folketinget for den aftale, han måtte indgå, og jeg siger: i Folketinget, for vi ved jo – jeg har også nævnt det ved en tidligere lejlighed – at der desværre er forskel på Finansudvalgets sammensætning og Folketingets sammensætning, forstået på den måde, at der i Finansudvalget kan være et flertal bestående af regeringen og SF, som ikke er til stede i Folketingssalen, og derfor vil jeg sådan set stærkt anbefale, at finansministeren sikrer sig sit flertal i Folketingssalen, inden han prøver at få et aktstykke igennem i Finansudvalget.

Endvidere vil jeg anbefale, at vi næste år forsøger at gøre debatten lidt bredere, måske i fællesskab, men vi kan godt sige, at det er en opfordring til SF, som nu har taget den tradition på sig at rejse de her debatter. Og måske er det især nødvendigt at få en lidt bredere debat næste gang, fordi vi har fået den meget beklagelige udvikling i hovedstadsområdet, at fordi hovedstadsreformen er faldet på gulvet, har vi altså i dag en finansminister, der sammen med indenrigsministeren faktisk er leder af meget væsentlige dele af den kommunale service i en fjerdedel af landet. Det er sådan set en meget beklagelig udvikling, som faktisk også bør komme op i Folketingssalen til en ordentlig debat.

Men selv om vi som sagt nok synes, SF's dagsorden er lidt for åben for fortolkninger, er vi enige i intentionen og linjen i den, og derfor vil vi stemme for den.

Addi Andersen (CD):

Da CD's ordfører ikke kan være til stede, skal jeg fremføre følgende:

CD mener ikke, at det er det rette tidspunkt at tage denne debat på. Det er regeringen, kom-

munerne og amterne, der skal føre de forhandlinger, og ikke Folketinget, kommunerne og amterne, og forhandlingerne skal ikke køre for åben skærm, således at man binder sig, inden man overhovedet har sat sig til forhandlingsbordet.

Vi har fuld tillid til, at regeringen kan magte opgaven, og vi ønsker den held og lykke. Derfor kan CD ikke stemme for SF's dagsordensforslag.

Og så har jeg fået lyst til at slutte med at citere fra hr. Erhard Jakobsens tale her i Folketinget for nøjagtig 1 år siden, hvor det samme emne var på dagsordenen:

»I hvert fald må ingen bilde sig ind, at vi ændrer en tøndel i kommunernes forhold ved at vedtage en eller anden dagsorden. Og hvis vi så oven i købet gør regeringens forhandlinger sværere, så har vi kun gjort skade med sådan noget.«

Poul Nødgaard (DF):

Jeg skal ikke tilføje så mange ting til debatten her, for det er jo en årligt tilbagevendende begivenhed, at vi har en sådan debat om kommunernes og amternes økonomi, men jeg vil dog fastslå, at uanset de forhandlinger, der nu skal finde sted med finansministeren for bordenden, må det være sådan, at det er de enkelte byråd og amtsråd, der fastlægger deres eget service-niveau, og de må derfor også stå til ansvar for deres gerninger over for deres vælgere.

Nu er jeg også kommunalpolitiker, og jeg oplever det derfor i min hverdag, og det, jeg kan sige, er, at man tit udsættes for såkaldte presionsgrupper, og dér synes jeg, det er utrolig afgørende, at de kommunalpolitikere, der lader sig vælge til disse råd, er klar over, at de altså også kan sige nej en gang imellem.

Det, jeg anser for det vigtigste spørgsmål i kommunerne i dag, er ansvaret ikke blot for børnene og de unge, men også de ældre, og når man nu i dag, godt nok med lidt forsigtighed, har talt om pasningsgarantien – jeg tror, der er enkelte, der har nævnt den – vil jeg sige, at det altså ikke er et ord, jeg kan tage i min mund, for man kan aldrig udstede en pasningsgaranti, for man ved i realiteten ikke, præcis hvor mange børn der skal passes.

Derfor tror jeg, mange kommuner og måske også regeringen har brændt sig lidt. Jeg ved ikke præcis, hvordan statsministeren fik sig formulere, men det er i hvert tilfælde udlagt, som om det var en pasningsgaranti for vores børn, vi talte om. Hvis man forestillede sig, at alle kommu-

nerne indførte en pasningsgaranti, ville de tit være udsat for at have en overkapacitet af ansatte, og det ville jo i virkeligheden være en stor ulykke.

Jeg vil godt komme med nogle små vink og tip til finansministeren, som han kan bruge, når disse forhandlinger går i gang: Der er et område, som jeg synes skal kigges alvorligt efter i sømmene, og det er sygehusene, idet sygehuse-nes kapacitet formentlig ikke udnyttes optimalt. Nu er jeg ikke en af dem, der siger, at man kan operere på operationsstuerne i alle 24 timer i døgnet – tværtimod skal der både gøres rent og holdes pauser osv. – men det er givet, at amterne under de kommende forhandlinger vil forsøge at overbevise regeringen om, at der skal overføres endnu flere penge til sygehusene, og dér synes jeg, at inden man gør noget sådant, skal man foretage en kulegravning af hele det område. Jeg tror, at det har været gjort før, men en god gerning kan aldrig gøres for ofte.

Det, der er det afgørende for Dansk Folkeparti i dag, er at få sagt – jeg sagde det også i et tidligere indlæg her i Folketinget i dag – at vi jo ikke kan komme uden om, at mange kommuner og amter har sat skatteprocenten op i de seneste år, og det er desværre sket samtidig med, at staten har sat skatteprocenten ned, således at der i realiteten ikke er tale om et mindre skattetryk for den enkelte skatteyder. Det er jo sådan, at når man ser sit skattekort, er man i virkeligheden ret ligeglad med, hvor mange procent der skal betales til det ene og det andet og det tredje. Det, man ser på, er og bliver, hvor meget man skal betale i skat.

Derfor må jeg sige til regeringen: Pas nu på, at de kommunale og amtskommunale skatter ikke bliver ved med at stige! Ellers er der jo faktisk efterhånden ikke noget formål med at gå på arbejde, for det ligger jo sådan, at når man har gjort sit daglige arbejde, vil man jo også gerne have et udkomme til sig selv, noget, man selv kan disponere over.

Og jeg vil også sige, som hr. Frank Aaen sagde: at det kunne være meget interessant, om finansministeren ikke alene hældede sit hoved til Finansudvalget, men også så på Folketingets sammensætning. Vores parti er heller ikke medlem af Finansudvalget, og vi vil også gerne have at vide, hvad det er, der foregår, om det er noget, vi kan stå inde for, osv.

Så jeg synes, det var et utrolig godt råd, Enhedslisten gav til regeringen om lige at konferere med alle Folketingets partier, når de forhandlinger kommer på realitetsplanet.

Finansministeren (Mogens Lykketoft):

Jeg kan jo ikke frigøre mig fra den oplevelse af SF's årlige forespørgsel, at den er en af anledningerne til at pege fingre ad regeringen og sige: I lever ikke op til de fælles ønsker om et ordentligt velfærdssamfund, vi har! For det ønske har vi jo også tilfælles med SF.

Det, jeg ikke kunne lide, og som jeg også fandt anledning til at gå ind i en debat om, var den meget mistænkeliggørende tone, der var i de to SF-ordføreres, hr. Kristen Touborgs og hr. Villy Søvnalds, indlæg med hensyn til, hvad regeringen har sagt, og hvad regeringen har gjort.

Jeg synes, det er vigtigt at fastholde, at vi havde en tiårsperiode, hvor der til væsentlige dele af den offentlige service, der varetages ude i amterne og kommunerne – og det allermeste af den velfærd, der henvender sig direkte til borgerne, ligger jo derude – ikke kom en krone mere at gøre godt med, og det ved hr. Touborg fuldt så vel som jeg. Det offentlige sygehusvæsen fik i 10 år i faste priser ikke en krone mere at gøre godt med.

Derfor har vi selvfølgelig fra 1993 stået med en velfærdsservice, der på mange måder har været utilfredsstillende og utilstrækkelig, med for lange ventetider og med flossede kanter, hvad kvaliteten angår. Det er vi enige om.

Men hvad vi også finder nødvendigt at understrege, er, at denne regering i hvert af de 3 år, hvor vi har ført forhandlinger med amterne og kommunerne om den kommunale økonomi, har sørget for, at der både i penge og i fælles måldeklarationer er taget skridt til at rette op på disse nedslidningsproblemer og mangelproblemer i vores velfærd. Der er i alle de 3 år, hvor vi har ført forhandlinger, kommet flere penge til amterne og kommunerne til at løse de opgaver, som vi er enige om ikke bliver løst godt nok.

Det er selvfølgelig også rigtigt, at når vi taler om sygehusvæsenet – det var hr. Poul Nødgaard inde på til sidst – er det ikke kun et spørgsmål om penge. Men det er *også* et spørgsmål om penge, og der er ingen tvivl om – det har vi jo også aftalt med amterne – at år for år i en fireårsperiode skal der tilføres flere ressourcer til det danske sygehusvæsen for at få rettet op på 10 års efterslæb, for at få fornyet apparaturet og for at få hugget ind på ventetiderne.

Men vi ved, at de problemer, der er i det danske sygehusvæsen, også er af anden art. Det er bl.a. organisatoriske problemer. Det er f.eks. et spørgsmål om i tilstrækkelig grad at udnytte et

stort og dyrt produktionsapparat ugen igennem, og det er et spørgsmål om fordelingen mellem de forskellige personalegrupper, hvoraf vi har ekstrem mangel på nogle, og hvor vi skal prøve at undgå, at sygeplejersker i unødigt omfang gør arbejde, som HK'ere, sygehjælpere eller social- og sundhedsassistenter kunne udføre, og der dermed bliver et flaskehalsproblem på et sygehus.

Der er masser af andre problemer end dem, der alene vedrører pengene, og derfor er det, vi er interesserede i – og det tror jeg bestemt også at Amtrådsforeningen og Hovedstadens Sygehusfællesskab er – at få aftaler, der også bløder disse problemer op og dermed bidrager til en løsning.

Men vi kan jo altså ikke fra det ene år til det andet løse det problem, at der i de 10 magre år – de 10 år, hvor budgetterne ikke blev løftet – ikke blev uddannet nok sygeplejersker, sygehjælpere og hjemmehjælpere. Det tager tid at rette op på det.

Så er der hele børnepasningsområdet, og om det er der jo at sige, at vi synes, borgerne bør have en garanti fra kommunen for, at der i hvert fald er et eller andet pasningstilbud til aldersgruppen fra det fyldte første år og til skolealderen. Og som jeg også sagde tidligere, har vi nu i 2 år – i forlængelse af statsministerens tilkendegivelse om det her i Folketinget i oktober 1993 – forhandlet med Kommunernes Landsforening om at få en aftale, hvor KL udtrykkeligt forpligtede sig til at arbejde for det synspunkt over for sine medlemmer. Men det lykkedes ikke at få KL til at arbejde for det synspunkt på den måde, som regeringen havde lagt op til.

Men det betyder ikke, at jeg ikke tror, de allerfleste kommunalpolitikere på tværs af partiskel ikke også ligesom vi – ligesom regeringen, ligesom hr. Touborg, ligesom hr. Søvnald og ligesom de fleste andre i her i Tinget – er optaget af at få løst pasningsproblemerne for småbørnsfamilierne. Det tror jeg bestemt de er ude i kommunerne. Men man har ikke ønsket en meget forpligtende standard om det i de kommunale aftaler. Det har vi ikke kunnet blive enige om.

Det, som jeg så bare siger – og det er ikke for at fortsætte et i og for sig dumt og futilt sorteperspil – er, at det er min og regeringens opfattelse, at den aftale, der er blevet indgået for 1996, rummer sådanne økonomiske frihedsgrader og sådanne prioriteringsmuligheder, at alle kommuner, der ønsker at opfylde den børne-

pasningsgaranti, vi har opfordret til, også har mulighed for at gøre det.

Men vi har aldrig ønsket at gå længere end dertil, at hvis vi kunne få en aftale med KL, der henstillede noget sådant, og hvis vi kunne sørge for, at økonomien var til stede, hvis man ville prioritere det, så ville vi gerne det. Vi har ikke ønsket at pålægge kommunerne at løse denne opgave på en ganske bestemt måde, for det ville være et indgreb i det kommunale selvstyre.

Jeg synes, der er mange misforståelser om dette spørgsmål i den offentlige debat, og jeg håber, at jeg med disse bemærkninger kan bidrage til at bløde enkelte af dem op.

Og så vil jeg bare sige, at antallet af pasnings-tilbud i Danmark er fra 1992, som var det sidste regeringsår for den forrige regering, og til 1995, som er det sidste år, vi har tal for, steget med 70.000 til 417.000.

Så siger man, at der under bestemte forudsætninger skal etableres 25.000 ekstra tilbud, for at der ikke skal være ventetidsproblemer for noget barn mellem 0 og 9 år. Det er det, KL siger. Men det er jo i givet fald en væsentlig mere videregående garanti end den, regeringen har lagt op til, at man skulle tilstræbe – det skal man også være opmærksom på – og derfor er der allerede af den grund i den offentlige debat forvirring, hvad angår det antal pladser, der måtte mangle, og hvad det koster at løse problemet.

Jeg skulle måske også komme med en enkelt betragtning om, hvorfor det til trods for en udbygning med 70.000 pasningstilbud har været så vanskeligt at leve op til den i og for sig begrænsede garanti, regeringen har opfordret kommunerne til, når der nu egentlig har været en velvilje ude i kommunerne. Man har faktisk troet, at det var inden for en rækkevidde af et par år at nå denne pasningsgaranti. Når målet hele tiden har forskubbet sig en lille smule, hænger det jo sammen med en række forhold, som man måske ikke i tilstrækkelig grad har haft mulighed for at indregne i sin planlægning i kommunerne.

Det ene er, at der er blevet født væsentlig flere børn, og det synes jeg sådan set man i almindelighed skal glæde sig over, for det er vel også udtryk for en optimisme i det danske samfund.

For det andet er der væsentlig flere småbørnsfamilier, der er kommet i arbejde, og som derfor har haft et akut pasningsbehov. Det er i og for sig også glædeligt.

Men det tredje, der er sket, og som overhovedet ikke har været nævnt i denne debat, men som også er værd at nævne, hvis vi skal have en nøgtern debat om, hvorfor vi har et problem, er, at i takt med, at kommunernes dækningsgrad faktisk er blevet større og større, har man afviklet en række private pasningsløsninger – familiemæssige, i en gråzone, nogle af dem måske i den sorte økonomi, hvad ved jeg – og har så meldt sig hos kommunen og sagt: Så vil vi også have vores børn passet i stedet for selv at løse problemet ved hjælp af private ordninger.

Det er de tre forhold, der tilsammen har bevirket, at kommunerne hele tiden er blevet overhalet af efterspørgslen efter pasningstilbud. Men jeg håber, at vi med de kommuneaftaler, der skal indgås i år, kan tage et ekstra skridt i retning af at få hugget ind på det problem.

Så skal jeg sådan set kun gøre nogle enkelte bemærkninger i anledning af nogle synspunkter, der er blevet fremført undervejs i debatten:

Hr. Poul Nødgaard var på et tidspunkt inde på, at det var for galt med de skattestigninger, der er sket, og at nu var skattereformen helt undermineret.

Det er jo ikke rigtigt. Der er aldrig nogen i dette Folketing – heller ikke regeringen – der har lovet eller nedfældet i nogen aftale eller skrevet i nogen paragraf, at de kommunale og de amtskommunale skatter med en promilles nøjagtighed skulle ligge på det samme niveau fra år til år.

Denne regering har ligesom den forrige regering som udgangspunkt for en hvilken som helst kommunal forhandling haft ikkeskattestigninger i kommuner og amter, og vores målopfyldelse på det punkt har ikke været ringere end de regeringers, der sad i de 10 år forud for os.

Der har op gennem 1980'erne og i starten af 1990'erne været en vis glidning opad i de kommunale skatteprocenter, og i de 3 år, hvor vi har haft ansvaret for det, har der på landsplan i gennemsnit været en stigning på 0,5 pct. i amterne og en stigning på 0,4 pct. i primærkommunerne, og det har der selvfølgelig været, fordi man ude i lokalsamfundene har skønnet, at det har været vigtigere at få afhjulpet manglerne i sygehusvæsenet, på børnepasningsområdet, i ældreomsorgen, på miljøområdet, og hvad ved jeg, end at fastholde en totalt uændret skatteprocent. Men jeg er helt overbevist om, at hvis vi ikke i de sidste 3 år havde sørget for rimelige og rummelige økonomiaftaler for amterne og kommunerne,

ville det opadgående pres på skatterne have været betydelig større.

Hr. Frank Aaen var inde på den metode til at få løst nogle konkrete ventelisteproblemer, at vi fra statens side støtter merbeskæftigelse i denne sektor i den enkelte kommune – jeg tror, det specielt blev fremført som et forslag på børne-pasningsområdet – og det er jo rigtigt, som hr. Aaen i anden omgang påpegede, at vi i et par år har brugt den metode, men det er også rigtigt, som hr. Klaus Hækkerup sagde, at det i virkeligheden er udtryk for en højere uretfærdighed i en længere periode at anvende den metode til at løse et problem, for det betyder, at præcis de kommuner, som for sent og for svagt har prøvet at leve op til det, som både hr. Aaen og jeg mener ville være en rimelig servicestandard og -kvalitet, får et tilskud til omsider at gøre det, mens alle de, der har gjort det, fortsat selv skal finansiere det.

Derfor tøver jeg over for at anvende den metode til at få løst problemet, men virkeligheden er jo, som vi alle ved, så nuanceret, at man ikke kan sige, at vi aldrig under nogen omstændigheder eller i nogen sammenhæng vil gøre det. Det kan være nødvendigt i en bestemt sammenhæng, men det er ikke udtryk for nogen højere retfærdighed at anvende den metode.

Hr. Thor Pedersen – som Venstres vane tro holdt sig langt væk fra i dag at ville drage nogen konklusioner med hensyn til de kommunale økonomiforhandlinger, og det skal jeg gerne kvittere for – talte jo smukt om det kommunale selvstyre og sluttede så af med at opstille en række betingelser for Venstres deltagelse i og støtte til en økonomiaftale.

Dér hørte jeg en advarsel til regeringen om ikke at opsuge noget af den kommunale likviditet, og til det vil jeg kun sige, at hr. Thor Pedersen jo historisk set har langt større erfaring med opugning af kommunal likviditet, end jeg har. Hr. Thor Pedersen ved, hvad han taler om. Han har prøvet det før. Han ved godt, at det kan regeringer være nødt til at overveje i givne situationer, og jeg vil nok sige, at det var nogle overvejelser, som de regeringer, hr. Thor Pedersen var medlem af, meget hyppigt gjorde sig, og på den baggrund kan jeg måske nok undre mig over et så uspecificeret synspunkt om, at det må man under ingen omstændigheder gøre, som det, hr. Thor Pedersen fremførte. Men lad os nu se, hvad der sker.

Også fru Pia Christmas-Møller fastholdt, at det var regeringens opgave i disse forhandlinger, og hun advarede os imod svinkeærinder.

Jeg synes også, svinkeærinder er noget kedeligt noget, og jeg mener, at det er absolut vigtigt, at vi også i år fastholder, at når to tredjedele af de offentlige udgifter til den offentlige service ligger ude i amterne og kommunerne, kan der ikke i amterne og kommunerne føres en økonomisk politik, der er på kollisionskurs med de samlede målsætninger for samfundsøkonomien, som regeringen har opstillet og fået tilslutning til af et flertal i Folketinget.

Det er sådan set det, det handler om. Det handler jo ikke om, at der er nogle af os, der er fjendtligt stillede over for at få løst kvalitetsproblemerne og ventetidsproblemerne i vores offentlige servicesektor. Det tror jeg heller ikke fru Pia Christmas-Møller er og bestemt ikke regeringen; det ønsker vi alle sammen. Men vi er nødt til at have en fremgangsmåde for det, der ikke skaber kollision med de overordnede målsætninger om at få balance i den offentlige økonomi og for dette samfunds vedkommende begynde at komme bort fra at stifte gæld og hen til at nedbringe gælden, for det er i virkeligheden i det lidt længere perspektiv en helt afgørende forudsætning for, at vi ikke bare nu kan opgradere den offentlige service, men også i det lange løb kan fastholde den.

Jeg takker for støtten til regeringens linje fra de andre regeringspartiers ordførere: fru Vibeke Peschardt og fru Addi Andersen.

Jeg har egentlig ikke så mange bemærkninger at gøre til hr. Kim Behnkes betragtninger, som jo, jeg havde nær sagt vanen tro ligger et godt stykke fra de synspunkter, regeringen har.

Men jeg noterer mig, at vi kan fastholde traditionen: Vel kan vi have en debat her om sigtelinjerne, og det har vi også haft, og jeg synes da, den på nogle strækninger har været helt udmærket, men nu er det regeringens ansvar, også over for Folketinget, at føre disse forhandlinger igennem.

Kristen Touborg (SF):

Finansministeren indledte sit indlæg her med at sige, at det var, som om SF ønskede at pege fingre ad regeringen, at SF ønskede at mistænkeliggøre regeringen, at det var grundlaget og baggrunden for de årligt tilbagevendende forespørgselsdebatter, som SF rejser.

Jeg kan meddele finansministeren, at det er ikke vores ambition.

Vores hensigt er at få en åben debat om de overordnede linjer i kommunernes økonomi. Jeg tror, vi alle er enige om, at dette område er så væsentligt for den danske befolkning og udgør en så stor del af de offentlige udgifter og indtægter, at det naturligvis er meget vigtigt at få det debatteret offentligt.

For SF er det en væsentlig ting, at vi får sagen lagt frem her, så tingene kommer bedre ud til befolkningen, end de ville gøre, hvis forhandlingerne foregik direkte imellem Finansministeriet, Kommunernes Landsforening og Amtsrådsforeningen. Det er den egentlige baggrund. Vi ønsker sådan set ikke at pege fingre ad regeringen. Vi gør det, når regeringen gør noget, der ikke er godt nok, men det er ikke den primære årsag her. Jeg finder dog også, at finansministeren fandt en mere forsonlig tone frem lidt længere inde i indlægget, og det glæder jeg mig over.

Jeg er enig med finansministeren i – og det er ikke citatfusk, det er mine egne ord – at vi har haft 10 års mørke i Danmark forud for den socialdemokratiske ledede regering, men jeg har sådan set ikke her fra talerstolen rost den tid i dansk politik. Jeg har en baggrund med 17 år i kommunalpolitik og har faktisk oplevet både socialdemokratiske ledede regeringer og derefter VK-ledede regeringer i 10 år, og det har været ret svært at se, hvem der var værst, fordi de skiftende regeringer faktisk var ret skrappe til at inddrage alle de kassebeholdninger, der overhovedet var mulighed for at inddrage. Men jeg er enig med finansministeren i, at Venstre i hvert fald ikke var dårligere til det end de socialdemokratiske ledede regeringer, så her har man sådan set ikke så meget at lade hinanden høre.

Jeg er også enig i det, finansministeren siger om, at der er taget skridt til at rette op på den kommunale service, og det vil jeg godt kvittere for. Men efter vores opfattelse er skridtene bare ikke store nok. Vi vil gerne sikre, at skridtene kan blive lidt større, og det er sådan set derfor, vores hovedtema i dag har været, at vi gerne vil have et løfte om, at man ikke inddrager den kommunale likviditet i statskassen. Vi vil sikre, at midlerne bliver ude hos kommunerne og bliver anvendt til det formål, de er opråbet til, nemlig en bedre service for borgerne.

Det er sådan set hovedelementet i den debat, vi gerne vil have. Vi har vel ikke helt fået det løfte. Vi havde håbet, men måske ikke regnet med at få det, men vi har dog fået en debat, og finansministeren har i hvert fald fået et finger-

peg om, at der er en hel del partier i Folketinget, der synes, at staten skal holde fingrene fra de midler, der ligger hos kommunerne.

Der er en ting mere, jeg godt lige vil ind på med hensyn til det, finansministeren sagde, og det er om børnepasningsområdet. Jeg synes sådan set, debatten her i dag har været præget af, at der er nogle, der gerne ville kunne holde mund med tilbagevirkende kraft. Jeg synes, det er en dårlig sag, hr. Klaus Hækkerup står med, når han prøver at forklare, at det, der er blevet sagt i den sag, ikke var ment som et løfte. Jeg tror sådan set, at uden for denne sal må det være meget svært for befolkningen at se forskellen. Jeg har sagt, at man vist skal være meget højtuddannet socialdemokrat for at kunne se den forskel, og det vil jeg gerne gentage. Jeg mener faktisk, at befolkningen har utrolig svært ved det, og jeg føler også, at Socialdemokratiet selv har fornemmelsen af, at det er en dårlig sag og en sag, der nok er svær at forsvare. Derfor ville SF sådan set gerne gribe ind og give mulighed for, at regeringen kunne opfylde løftet uden at gribe ind i det kommunale selvstyre, og vi mener også, det ligger i et af punkterne i vores dagsorden. Men det ser jo ikke ud til, at det kan blive en realitet på dette tidspunkt.

Til sidst skal jeg sige, at finansministeren var inde på spørgsmålet og forklarede, hvorfor man ikke har opfyldt løftet. SF og jeg selv er enige i, at der er blevet et langt større behov, end man havde forudset, men det ændrer jo ikke ved, at der er afgivet et løfte, og det må vi jo så forsøge at indfri. Og der er vel ingen af os, som kan have noget imod, at sort dagpleje skulle ophøre. Ingen af os kan vel have noget imod, at tingene er blevet organiserede og mere åbne, mere lyse nu, end de var tidligere. At det så medfører den konsekvens, det har gjort, kunne man måske have en forventning om, men resultatet går i den rigtige retning. Vi skal bare have taget det sidste skridt.

Jeg forstår godt, man sidste år forventede, at nu var problemet løst, og at statsministeren efter forhandlingerne i juni sidste år mente at kunne love, at man egentlig forventede, at tingene var på plads. Men hvis man nu giver det økonomiske råderum, må kommunerne naturligvis også forpligte sig til at opfylde løftet. Det krav lover vi at støtte, og jeg tror, finansministeren er i stand til – også inden for rammene af det kommunale selvstyre – at forhandle sig frem til et resultat, hvor man forpligter kommunerne mere, end man hidtil har været i stand til.

Til sidst skal jeg komme med nogle overordnede bemærkninger om selve den ting, at vi har tradition for denne debat på dette tidspunkt. Det er fremgået af debatten i dag, at regeringen, Venstre og De Konservative sådan set finder, at det er lidt af en uskik med denne debat, og at det er lidt af en indblanding i regeringens muligheder og regeringens dispositioner. I modsætning hertil har Enhedslisten, Fremskridtspartiet og SF den holdning, at det er godt at få tingene lagt frem i en åben debat her og nu, og jeg vil da gerne kvittere over for Fremskridtspartiet og Enhedslisten for, at de giver udtryk for det synspunkt.

Enhedslisten gav udtryk for, at man næste år måske skulle gå ind i en bredere debat. Jeg vil sige, at fra SF's side har vi bevidst lavet oplægget smallere i år, fordi vi ønskede at gå mere specifikt ind på enkelte områder. Nu blev det til rigtig meget om børnepasning, og så smalt havde vi dog ikke tænkt det, men sådan går det jo en gang imellem med en debat.

Jeg vil afslutningsvis sige, at SF naturligvis agter at fastholde traditionen, medmindre det skulle vise sig, at der er et bredere ønske i Folketinget om at tage sagen op, enten som en redegørelsesdebat eller som en samlet forespørgsel. Så vil vi selvfølgelig være villige til at gå ind og snakke om det, men ellers kan man forvente, at vi også fremover vil holde fast ved traditionen og rejse denne debat.

Jeg vil gerne sige tak for debatten.

(Kort bemærkning).

Thor Pedersen (V):

Jeg havde egentlig regnet med at kunne kommentere finansministerens indlæg umiddelbart efter, at det var blevet holdt.

Finansministeren sagde, at jeg burde vide bedre – og det vil jeg sådan set ikke bestride – fordi jeg havde siddet i regeringer, som havde opsuget likviditet fra kommunerne. Men det er ikke korrekt. Jeg har ikke engang siddet i Folketinget i en periode, hvor regeringerne opsugete likviditet i kommunerne. I ingen af de aftaler, jeg indgik med kommunerne som indenrigsminister, blev der opsuget likviditet. Vi skal helt tilbage til 1982-1984-perioden, og da var forudsætningen jo nødret. Danmark drev rundt som et skib i havsnød. Skibet var på kæntringskurs, og kaptajnen var gået fra borde forinden. Men det hører fortiden til, og i øvrigt tager jeg afstand fra arvesyndens.

Men jeg vil godt sige noget principielt til finansministeren: Jeg synes, det er trist, man postulerer ting, som i virkeligheden er forkerte, og som finansministeren ved er forkerte, når man taler om det amtskommunale forbrug i faste priser i de 10 magre år, finansministeren omtalte. Jeg vil blot nævne, at hvis man tager udgangspunkt i 1982 og går frem til 1992 eller 1993, steg forbruget i faste priser fra 22,828 mia. kr. til 26,871 mia. kr. Det er altså en stigning i faste priser, det er altså en realvækst i det samlede amtskommunale forbrug, så det giver ikke nogen mening at sige, at det har været 10 magre år. Det er vækst, vi taler om, ikke nedskæring.

Når vi tager sygehusområdet, er det endnu mere specifikt, at man er på meget gyngende grund, når man taler om magre år for sygehusvæsenet. Jeg vil godt spørge finansministeren: Findes der nogen anden 10-års-periode, hvor tilvæksten i antallet af læger og antallet af sygeplejersker har været større, altså antallet af det behandlingsansatte personale? Jeg kan godt nævne, at for sygeplejerskerne gælder det, at der i perioden fra 1980 til 1993 har været en stigning på 44 pct. i antallet af fuldtidsbeskæftigede sygeplejersker, altså antallet af helårsstillinger på sygehusene. Jeg kan også nævne, at der var en stigning i antallet af helårsansatte læger på 29 pct. i samme periode.

Har der nogen sinde været tale om større samlede stigninger i en 10-års-periode end dem, vi oplevede i perioden fra 1982 til 1993? Det vil jeg gerne vide. Stigninger på 40 pct. og 30 pct. har ikke meget at gøre med nedskæringer.

Finansministeren (Mogens Lykketoft):

Jeg skal nøjes med at sige, at der, som der plejer, kommer en fortræffelig oversigt, nemlig den nye budgetredegørelse om udgiftsudviklingen på en række af disse områder.

Hr. Thor Pedersen lavede – bare til eventuelle tilhøreres orientering – et par spring i sin argumentation i forhold til det, jeg i virkeligheden udtalte mig om. Først talte han om de samlede amtskommunale budgetter og ikke om sygehusenes budgetter, og så gik hr. Thor Pedersen over til at tale om personaleudviklingen – ikke fra 1982, men fra 1980, og det var formentlig med velberåd hu, for jeg går ud fra, at hr. Thor Pedersen kender driftsudgiftsbudgetterne på sygehusene og ved, at i den periode, hvor vi havde borgerlige regeringer, steg de faktisk ikke i faste priser.

Men derfor skal man jo ikke undlade at yde al mulig anerkendelse for den omstillingsberedthed hos personalet, der har været på sygehusområdet. Der skete faktisk en væsentlig udvidelse af »produktionen« i det danske sygehusvæsen i de 10 år, selv om det ikke fik flere penge, og det må man jo give al mulig anerkendelse for. Det har bare ikke været tilstrækkeligt til at imødekomme de behov, der har været i befolkningen, og den teknologiske udvikling, der har været på området. Fastfrysningen af budgetterne i en 10-års-periode har medført, at det danske sygehusvæsens kvalitet er blevet ringere og ventelisterne er blevet længere.

Det er i øvrigt også påfaldende, at når vi laver brugerundersøgelser af en i øvrigt tilfreds dansk befolknings holdning til den offentlige service, er sygehusområdet entydigt det område, hvor mange flere mennesker end i starten af 1980'erne føler, at der gives en utilfredsstillende service. Det er det område, hvor der har været det største skred i nedadgående retning med hensyn til befolkningens tilfredshed med den offentlige service. Det siger jeg ikke som en kritik af de mennesker, der arbejder i det danske sygehusvæsen, og for så vidt heller ikke som en kritik af dem, der har prøvet at leve op til forventningerne gennem de 10 år med de meget smalle budgetter. Jeg siger det som en konstatering af noget, som jeg ikke bare tror er en følelse i befolkningen, men en realitet.

(Kort bemærkning).

Thor Pedersen (V):

Jeg vil da gerne kvittere for, at finansministeren nu indrømmer, at der ikke har været nogen samlet nedskæring i det samlede amtskommunale forbrug, men tværtimod en reel stigning, der i virkeligheden ligger over 10 pct. i en 10-års-periode.

Men så sagde finansministeren, at når jeg tog udgangspunkt i 1980, var det nok for at skjule et eller andet om stigningen fra 1982 til 1993. Nej, jeg tog udgangspunkt i 1980, fordi sundhedsministeren også har gjort det i den tabel, der er dateret den 6. oktober 1995. Men hvis vi tager udgangspunkt i det relevante år 1982 og går frem til 1993, hvordan ser det så ud? Jo, så er det sådan, at der blev ansat 22 pct. flere fuldtidsbeskæftigede læger. Der var altså 22 pct. flere helårsstillinger ved det danske sygehusvæsen i 1993 end i 1982, og hvis man vil kalde det magert, skal man være ret så fed. Og med hensyn til antallet af sygeplejersker vil jeg sige, at

når det gælder antallet af helårsstillinger, har stigningen for perioden 1982-1993 været 31 pct. 31 pct! Jeg vil godt spørge: Hvornår har der i danmarkshistorien været tale om større stigninger set over en 10-års-periode?

Jeg er enig i, at det er udtryk for en omstillingsevne, men det er jo også en omstillingsevne, der er målrettet, så man kan behandle flere patienter på sygehusene. Man kan omprioritere, og man har opprioriteret de behandlingsrelaterede ansættelser, og det kan vi jo kun være glade for. Men der er altså ikke tale om, at man har forringet befolkningens muligheder for at blive behandlet. De er blevet kraftigt forbedret på grund af amternes medvirken i den 10-års-periode.

Hermed sluttede forhandlingen.

Tredje næstformand (Margrete Auken):

Som tidligere meddelt vil afstemningen om det dagsordensforslag, der er fremsat af ordføreren for forespørgerne, hr. Kristen Touborg, m.fl., blive foretaget i mødet tirsdag den 16. april 1996.

Meddelelser fra formanden

Tredje næstformand (Margrete Auken):

Der er ikke mere på dagsordenen.

Fra medlem af Folketinget Karen Jespersen, der har orlov, har jeg modtaget meddelelse om, at hun fra og med den 16. april 1996 atter kan give møde i Tinget.

Hans Jørgen Jensens hverv som midlertidigt medlem af Folketinget ophører herefter fra nævnte dato at regne.

Medlem af Folketinget Lene Espersen har meddelt mig, at hun ikke vil kunne give møde i Tinget i mindst 7 dage, hvorfor hun anmoder om orlov, jf. Folketingets forretningsordens § 41, stk. 3, litra c, fra og med den 16. april 1996 og om, at stedfortræderen må blive indkaldt.

Folketingets næste møde afholdes tirsdag den 16. april 1996 kl. 13.00.

Angående dagsordenen skal jeg henvise til den dagsorden, der er oplået i salen.

Med hensyn til de øvrige møder i den kommende uge skal jeg henvise til den omdelte ugeplan.

Mødet hævet kl. 12.18
